LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY

Savaitinis

Jungtinėse Valstijose $12.00
Kanadoje $15.00
Kitur užsienyje $15.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c

NO. 30 ★ ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, LIEPOS [JULY] 27, 1979 OZONE PARK, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ 68-IEJI METAI

KRISLAI

Skęsta skolose
Baisaus sunaikinimo pavojus
Naujas būdas segregacijai palaikyti
Didins biurokratų skaičių
Dabar gasdins ir Nikaragva
Tuščios jų pastangos

A. BIMBA

Prezidentas Carter turi sudaręs vienuolikos narių tarybą jam patarti ekonominiais reikalais. Dabar komisija prezidentui ir Kongresui pateikė savo raportą, kuriame ji tiktai patvirtina tą, kas jau seniai rimtai galvojančiam amerikiečiui yra gerai žinoma, būtent, kad infliacija ir siautėjantis šalyje nedarbas be pasigailėjimo žemų pajamų šeimas skandina skolose ir skurdina. O tokių šeimų milijonai.

"Sis klausimas," sako tarybos pirmininkas Arthur I. Blaustein, "yra svarbiausias mūsų laukų klausimas." Jis ragina prezidentą juomi susirūpinti.

□

Antradienį Massachusetts Technologijos Institute baigėsi dešimt dienų vykusi mokslininkų, ekonomistų, sociologų ir teologų konferencija. Ją sušaukė Pasaulinė Bažnyčių Taryba. Konferencija buvo pasaulinio mąsto. Jos tema—"Tikėjimas, Mokslas ir Ateitis."

Konferencijos priimtoje rezoliucijoje kreipiamas žmonijos dėmesys į jai gręsiantį baisaus sunaikinimo pavojų, jeigu nebus sulaikytos branduolinio ginklavimosi varžybos ir neinama prie visų branduolinių ginklų sunaikinimo. Branduolinė katastrofa galinti įvykti dar šiam šimtmečiui nepasibaigus.

□

Rasinės mokyklų disegregacijos priešai reikalauja, kad Kongreso Atstovų Rūmai prie konstitucijos priimtų pataisymą, kuriame būtų sakoma, kad kiekvienas šios šalies vaikas turi konstitucinę teisę lankyti arčiausiai esančią mokyklą.

Jeigu toks pataisymas būtų priimtas ir taptų įstatymu, tai vartojimas autobusų ir kitų priemonių vežiojimui vaikų į viešąsias mokyklas panaikinimui rasinės segregacijos būtų padarytas nelegaliu ir draudžiamas, ir daugelis jau ir disegreguotų mokyklų vėl taptų segreguotomis. Bet reikia tikėtis, kad Atstovų Rūmų narių (kongresmanų) dauguma segregacijos šalininkų siūlymą atmes ir pastangos visas mokyklas disegreguoti, be jokių trukdymų, eis pirmyn.

□

Naujasis Baltųjų Rūmų štabo pirmininkas Hamilton Jordan sako, kad prezidentas savo patarėjų skaičių žymiai padidins. Tai reiškia, kad Washingtone padidės gerai apmokamų biurokratų, parazitų skaičius. Tai reiškia, kad prez. Carteris sulaužys dar vieną per rinkimus padarytą pažadą. Jis žadėjo tapęs prezidentu biurokratų, dykaduonių skaičių sumažinti, bet dabar jį padidins!

□

Šios šalies reakcininkai, visokie liaudies priešai jau pradėjo viešai baimintis, kad Nikaragva gali pasekti Kubos pavyzdžiu, ir ateityje pasirinkti socialistinį kelią. Girdi, "bėdos" turime su Kuba, o jeigu prie jos dar prisidės ir Nikaragvą! Esą baisu ir pagalvoti!

Betgi kito kelio į šviesesnę, gražesnę ir laimingesnę ateitį Nikaragvai nėra. Senasis kelias vestų ne pirmyn, bet atgal.

□

Dabar jau visi mato, kokia laiminga buvo Kubos liaudis, kad ji pasirinko naująjį kelią. Šiandien visus geros valios žmones stebina ir džiugina per tą palyginti trumpą laiką Kubos pasiekti laimėjimai visose gyvenimo srityse. To paties jie linki ir Nikaragvai.

□

Veltui visos tų mūsų nelaimingų "vaduotojų" melais ir prasimanymais tarp Tarybų Lietuvos ir lietuviškosios išeivijos pastatyti kažin kokią neperlipamą sieną. Tai parodo labai skaitlingas išeivių šiemet lankymasis Lietuvoje ne tik ekskursijomis, bet ir pavieniais. Ypač skaitlingai į savo tėvų gimtinę lankosi antrosios ir net jau trečiosios kartų lietuviai. Visus juos mes nuoširdžiausiai sveikiname.

Moteriai pavesta sudaryti naują vyriausybę ir jai vadovauti

Miss Pintassilgo
naujoji premjere

Lisbon, Portugalija. — Prezidentas Antonio Ramalto Eanes veikėjai Maria de Lurdes Ruivo da Silva Matos Pintassilgo pavedė sudaryti Portugalijai naują vyriausybę ir jai vadovauti iki parlamento rinkimų, kurie įvyksią spalio mėnesį. Pastangos būsiančios nelengvos.

Naujoji premjerė yra Portugalijoje plačiai žinoma veikėja. Politikoje esanti kairiųjų pakraipų. Iš profesijos yra inžinierė. Kai 1974 metais tapo nuverstas fašistinis režimas ir susidarė revoliucinė vyriausybė, susidedanti iš karininkų jėgų su Vasco Goncalves priešakyje, Panelė Pintassilgo joje buvo Socialinių reikalų ministre. Kabinete nariai ją vadindavo "Mūsų gėlė." O nuo 1975 m. ji veikia Portugalijos delegate UNESCO. Ji yra geruose santykiuose su prezidentu Eanes. Bet dešiniosios—reakcinės jėgos labai priešingos jos paskyrimui sudaryti naują vyriausybę.

Miss Pintassilgos sudaryta vyriausybė bus jau 11-ta po nuvertimo Salazaro diktatūros. Bet ir šios vyriausybės amžius bus neilgas—tiktai iki išrinkimo naujo parlamento.

Jis nesitiki būti pašalintu

Washingtonas. — Sakoma, kad prezidento Carterio vyriausiausis patarėjas Brzezinski tebeturi savo boso pilniausią pasitikėjimą ir nebijo būti pašalintu. Kaip žinia, ne tik beveik visi patarėjai, bet ir kabineto nariai tapo išmesti iš tų aukštų ir gerai apmokamų vietų. Prezidentas mano, kad jų nusikratymas jam padės 1980 metų rinkimuose.

Tel Aviv. — Izraelio premjeras Begin turi bėdos su regėjimu. Jo regėjimas dešiniaja akimi esąs sumažėjęs 25 procentus, o kairiaja—10 proc.

Nikaragvoje revoliucija laimėjo

Managua. Ilga ir labai sunki Nikaragvos liaudies kova prieš fašistinį diktatoriaus Somozos režimą apsivainikavo pergale: liepos 20 dieną čia tapo paskelbta nauja vyriausybė, kurią sostinės liaudis pasitiko išskėstomis rankomis. Tuo tarpu diktatorius Somoza, prieš keletą dienų pabėgęs iš Nikaragvos, jau įsikūrė Jungtinėse Valstijose.

Šią istorinę Nikaragvos liaudies pergalę šiltai sveikina viso pasaulio visi geros valios žmonės.

Nora Nikaragva yra palyginti maža šalelė, nes ji teturi 2,200,000 gyventojų, bet jos nusikratymas fašistinio režimo yra didžiausios reikšmės. Jos liaudies laimėjimas paskatins kitų ypač Lotynų Amerikos kraštų liaudis padidinti savo kovą prieš militarines diktatūras.

Birmingham, Ala. — Liepos 20 d. šiame mieste įvyko didelė juodųjų žmonių protesto demonstracija. Jie protestavo prieš miesto valdžią, kam ji atsisakė atleisti iš tarnybos baltą policininką, kuris nušovė juodą moterišką, net tris kulkas paleisdamas jai į nugarą.

Produkcija sumažėjo recesija padidėjo

Washingtonas. — Jau turime Komercijos departamento raportą už antrąjį šių ketvirtį—balandį, gegužį ir birželį. Juo negalima džiaugtis. Jis parodo gana didelį ekonominės recesijos padidėjimą. Pasirodo, kad per šiuos tris mėnesius Jungtinių Valstijų ekonominė produkcija sumažėjo 3.3 procento.

Valdžia ir jos ekonomistai tokio didelio produkcijos sumažėjimo nesitikėję. Jie tesitikėję tik apie 2.4 proc.

Nors Komercijos departamentas savo pranešime nesako, bet aišku kaip dieną, kad per tuos tris mėnesius bedarbių skaičius taipgi padidėjo keliais šimtais tūkstančių.

Jau kritikuoja ir Jungtinės valstijos

Washingtonas. — Valstybės departamentas kritikuoja Izraelį už jo vėliausius ginkluotus įsiveržimus į Lebaną ir reikalauja, tokie užpuolimai būtų nutraukti. Tuo tarpu Lebano vyriausybė reikalauja, kad Jungtinės Tautos Izraelį nubaustų.

ISTORINĖ DEŠIMTIES METŲ SUKAKTIS

Šiomis dienomis sukakto 10 metų nuo to laiko, kai trys žymieji ir drąsieji Jungtinių Valstijų astronautai erdvėlaiviu "Apollo 11" sėkmingai pasiekė mėnulį, išlipo į jį ir ten pavaikščiojo. Tai buvo pirmieji žmonės tokią misiją atlikti ir sėkmingai sugrįžti atgal Žemėn.

Ši istorinė sukaktis buvo atžymėta Washingtone. Ta proga astronautai apsilankė ir pas prezidentą Carterį ir buvo nuoširdžiai pasveikinti.

Nuotraukoje iš kairės į dešinę: Michael Collins, Neill A. Armstrong ir Edwin E. Aldrin.

Prisipažįsta, kad jie nesiskaitė su įspėjimu dėl pavojaus

Washingtonas. — Babcock 9 Wilcox kompanijos, kuri gamino Three Mile Island branduolinės jėgainės reaktorius, viršininkai prisipažino, kad jie žinojo apie įmonėje, pavojaus galimybę, bet nieko nedare jam užbėgti už akių. Jau praeitais metais jie buvo įspėti apie pavojų. Mat, reaktorius pataisymas būtų pareikalavęs pusėtinai lėšų. Jiems gi, kaip ir visiems kapitalistams, pirmoje vietoje pelnas, o ne žmonių gyvybės. Todėl su įspėjimais apie pavojų jie nesiskaitė.

Dabar jis prie kaltės prisipažino federalinės valdžios komisijoje priesaika. Kriminalistai turėtų būtų patraukti atsakomybėn ir nubausti. Bet ar bus? Abejojame . . .

Draudžia Izraeliui steigti naujas sodybas

United Nations, N. Y. — Jungtinių Tautų Saugumo Taryba priėmė rezoliuciją, kurioje įsakoma Izraeliui nutraukti statymą sodybų (kaimų) per 1967 metų karą jo okupuotose arabų žemėse, Izraelio atstovas Tarybos nutarimą atmetė ir iš sesijos išėjo. Jungtinių Valstijų atstovas susilaikė nuo balsavimo. Visi kiti Tarybos nariai balsavo už rezoliuciją.

Jeruzalė. — Izraelio premjeras Menachem Begin nesijaučias gerai ir pasidavė ligoninėn patikrinimui sveikatos. Jis tik sugrįžo iš viešnagės Egipte. Premjeras Begin dar tik 66 metų amžiaus.

Tel Aviv. — Liepos 20 d. Izraelio armijos dalinys vėl isiveržė į pietinį Libaną ir ten užmušė 4 palestiniečius. Iš įsiveržėlių niekas nenukentėjo.

Washingtonas. — Dėl "vidinių neramumų" Afghanistane Jungtinės Valstijos iš ten iškraustančios didelę dalį savo pasiuntinybės tarnautojų. Kaip žinoma, šiuo laiku toje šalyje eina reakcininkų išstojimai prieš revoliucinę vyriausybę.

Teheranas. — Irano islamų vadas Khomeini uždraudė radijo ir televizijos programose naudoti muziką, nes muzika gadinanti jaunimą!

Teismo įsakyta naudotis autobusais

Columbus, Ohio. — Šio miesto Apšvietos taryba priešinga vartojimui autobusų pasiekti mokyklose rasinės integracijos. Bet federalinis distrikto teisėjas tarybos apeliaciją atmetė ir įsakė būtinai, kur reikia vaikus pristatyti į mokyklas, vartoti ir busus. Tai didelis mokyklų integracijos šalininkų laimėjimas.

GAL PREZ. CARTERIS BUS PRALENKĘS VISUS SAVO PIRMTAKUS

Washingtonas. — Sakoma, kad joks kitas šios šalies prezidentas pirmiau nebuvo savo kabineto staiga įvykdęs tokių didelių pakaitų, kokias praeitą savaitę savo kabinete padarė prezidentas Jimmy Carter. Visa šalis yra nustebinta. Daugelis amerikiečių tomis pakaitomis yra tiesiog pritrenkti. Ypač nustebinti yra Carterio pasielgimu Demokratų partijos žmonės.

Bet prezidentas tai turėjęs padaryti atsteigimui arba sugrąžinimui žmonėse juomi bei jo vyriausybe pasitikėjimą, kuris, kaip žinia, šiuo laiku yra labai žemai nupuolęs, ką savo kalboje pripažino ir pats Carteris. Ar jam tas pavyko, parodys ateitis.

Štai kai kurie naujieji prezidento kabineto nariai:

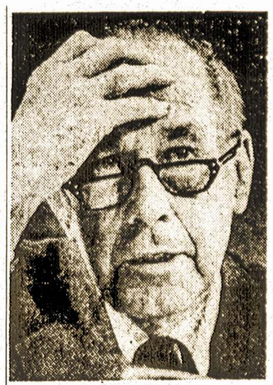

Charles W. Duncan,
energijos sekr.

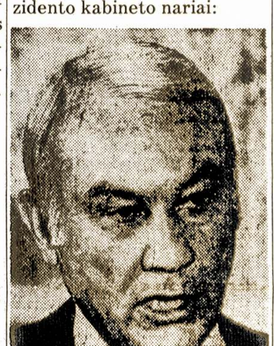

G. William Miller,
iždo sekretorius

W. Graham Claytor,
transportacijos sekr.

Patricia Roberta,
sveikatos, apšvietos ir gerovės sekr.

Benj. R. Civileti
justicijos sekr.

Dovana iš Tarybų Sąjungos

Brooklyn, N. Y. — Praeitą savaitę skubiai lėktuvu iš Tarybų Sąjungos buvo pristatyti du inkstai. Vienas tuojau buvo sėkmingai persodintas graikų kilmės amerikietei. Taipgi ir kitam inkstui buvo rastas tinkamas ligonis, bet dėl jo silpnos širdies jam inksto persodinti nebuvo galima.

Streikuoja 1,300 darbininkų

New Haven, Conn. — Liepos 18 dieną čia sustreikavo 1,300 Winchester Sporting Arms darbininkų. Jie reikalauja algų pakėlimo ir darbo sąlygų pagerinimo. Įmonė tvirtai pikietuojama. Kompanija bando streiką sulaužyti iš kitų miestų importuotų skebų pagalba.

Amerikos armija P. Korėjoje pasilieka

Washingtonas. — Visos kalbos apie Jungtinių Valstijų armijos ištraukimą iš Pietų Korėjos ir likvidavimą militarinės bazės pasirodo tuščios, bevertės. Apie jos iš ten ištraukimą negalį būti nė kalbos bent iki 1981 metų. O visi žinom, kad kol Jungtinės Valstijos turi Pietų Korėją okupavusios, apie abiejų Korėjų susivienijimą negali būti nė kalbos.

Reikalausianti sugrąžinti buvusį diktatorių

Managua. — Nikaragvos revoliucinė vyriausybė reikalausianti, kad Jungtinės Valstijos sugražintų buvusį Nikaragvos diktatorių Somozą. Jis bus teisiamas ir baudžiamas už sunkius nusikaltimus prieš liaudį. Bet nežinia, kaip į tokį reikalavimą pažiūrės Washingtonas, veikiausia atsisakys reikalavimą išpildyti.

BAISI NELAIMĖ JŪROJE

Liepos 19 dieną Atlantiko okeane netoli Tobago salos du milžiniški prekiniai laivai, pilni naftos, susidurė ir nafta išsiliejo į jūrą. Nelaimėje žuvo ir 26 žmonės, laivų įgulų nariai.

LAISVĖ LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 — ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$12.00	United States, per 6 months	$6.50
Canada, Lat. Amer., per year	$15.00	Canada Lat. Amer. 6 months	$8.00
Foreign countries, per year	$15.00	Foreign countries, 6 months	$8.00

Nuo kalbų toliau dar vis nenueinama

Artėja prezidentiniai rinkimai. Pradeda gana plačiai aidėti šūkiai prieš tą mūsų seną amerikinę politinę dviejų partijų sistemą. Kartojami jau gana seni argumentai: Ji darosi nebepakenčiama. Tarpe demokratų ir republikonų skirtumai jau beveik išnykę. Pagrindiniai abi tos partijos tarnauja tiems patiems turčių ir išnaudotojų interesams. Paprastosios liaudies reikalai ir siekiai joms visiškai nerūpi ir neapeina. Reikia ieškoti išeities. Per rinkimus pakeitimas vienos partijos politikierių kitos partijos politikieriais nieko nepakeičia, nieko gero neduoda. Tai visi puikiai žinome iš senų ir labai karčių patyrimų . . .

Jau nekalbant apie pažangiųjų amerikiečių tokius ir panašius nusiskundimus prieš dviejų partijų sistemą, prieš kiekvienus prezidentinius rinkimus plačiai aidi nusiskundimai ir mūsų darbo unijose, kurių aukštieji vadai didelėje daugumoje, kaip žinoma, bendradarbiauja su Demokratų partijos politikieriais. Paimkime kad ir praeitus rinkimus. Nėra jokia paslaptis, kad—tiktai dėka darbo unijų paramos demokratų kandidatas Jimmy Carter laimėjo prezidento sostą. Bet Carterio prezidentavimu liaudyje yra pasireiškęs didelis nusivylimas. Ypač gilus nusivylimas jaučiamas organizuotuose darbininkuose, tai yra darbo unijų nariuose. Daugelis jau net ir stambiųjų unijų vadų neslepia savo didelio nusivylimo ne tik prezidentu Carteriu, bet ir visa šia dviejų partijų sistema.

Ir štai, besiartinant rinkimams, vėl plačiai kalbama apie trečią politinę jėgą, apie reikalingumą trečios plačiais pagrindais sukurtos, politinės partijos. Tiek tokios partijos, sukūrimo, tiek paskui jos veikloje vyriausią vaidmenį turėtų vaidinti mūsų darbo unijos.

Bet, kaip sakyta, panašių kalbų ir nuomonių nestigdavo ir praeityje prieš prezidentus rinkimus. Bet tuo viskas ir pasibaigdavo, tik kalbomis ir pasilikdavo, toliau nebuvo nueita.

Ar geriau bus ateinančiais rinkimais? Tenka pagyventi ir pamatyti. Mes, kaip ir visi pažangieji amerikiečiai, žinoma, karštai pritariame trečios masinės liaudies partijos idėjai.

Nuo jų viskas priklauso

Kodėl šioje ir kitose išsivysčiusiose kapitalistinėse šalyse siautėja tokia didelė energijos krizė, o tuo tarp nesigirdi, kad kuri nors socialistinė šalis sirgtų panašia ekonomine liga? Atsakymas tėra vienas: Todėl, kad kapitalistinėse šalyse energijos šaltinius, gaminimą, paskirstymą kontroliuoja ne visuomenė, ne liaudis, bet grupės turtuolių, kapitalistų. Jie energiją gamina tik pelnui. Todėl ir ši energijos krizė yra jų padaras. Priešingai—socialistiniuose kraštuose. Ten energijos šaltiniai, gaminimas ir paskaidymas priklauso visuomenei, todėl ten ir energija gaminama patenkinti žmonėms, gyventojų poreikiams.

Už šią energijos krizę ir visas kitas buvusias ir esamas ekonomines krizes yra atsakinga kapitalistinė santvarka. Istorija parodo, kad krizės yra kapitalistinės sistemos sudėtine dalimi.

Septintieji Lituanistikos kursai

Popietė Tėviškės" draugijoje. Lituanistikos kursų dalyvius sveikina draugijos pirmininkas P. Petronis.

Vilniaus universitetas, šiemet švenčiantis savo įkūrimo 400 metų jubiliejų, svetingai atvėrė duris septintiesiems lituanistikos kursams. Į Tarybų Lietuvą atvyko penkiolika jaunuolių iš JAV ir Kanados. Kursų vadovas docentas Steponas Imbrasas informavo, kad jauniesiems tautiečiams sudarytos sąlygos ne tik mokytis lietuvių kalbos, tobulinti jos praktinius įgūdžius (humanitarinius dalykus jiems dėstys žinomi kalbininkai, literatūros ir istorijos mokslininkai, knygos specialistai), bet ir susipažinti su respublikos ekonomika ir kultūra, socialiniu gyvenimu (laisvalaikiu bus rengiami susitikimai su jaunimu, darbininkais, kolūkiečiais, rašytojais, menininkais, ekskursijos po tėvų kraštą).

Kursų klausytojus priėmė Universiteto prorektorius J. Grigonis, K"Tėviškės" draugijos pirmininkas P. Petronis.

Praėjusį šeštadienį būta smagioje išvykoje į Rumšiškes, liaudies buities muziejų. Visus sužavėjo liaudies muzikos teatro vaidinimas klojime.

VIETOJE "KAS KĄ RAŠO IR SAKO"

Ką prof. J. Kuprionis matė ir patyrė Lietuvoje?

Pasirodo, kad prof. J. Kuprionis, Lietuvių Žurnalistų Sąjungos pirmininkas, yra ne tik žurnalistas, bet ir miškų ūkio specialistas. 1978 metų vasarą jis lankėsi Tarybų Lietuvoje ir ten Miškų Ūkio mokslinio tyrimo institute skaitė paskaitas miško genetikos ir selekcijos klausimais bei papasakojo apie Jungtinių Valstijų miškus ir jų tvarkymą. Jo įspūdžius iš tos įdomios viešnagės atspausdino leidinys "Girios." Kadangi mes šio leidinio negauname, tai ir tų įspūdžių iki šiol nebuvome matę. Tik reakcinių nacionalistų spaudoje skaitėme pikčiausius ant prof. Kuprionio užsipuolimus ir pasmerkimus ne tik už tuos įspūdžius, bet ir už patį lankymąsi Tarybų Lietuvoje.

Birželio 13 dieną tuos prof. Kuprionio įspūdžius iš "Girios" paskelbė kardelinių kanadiečių savaitraštis "N. L.," kurį gauname. Jie labai, labai įdomūs. Pravartu su jais susipažinti ir pažangiesiems lietuviams. Todėl mes juos čia perspausdiname iš "N. L."—Red.

Prof. Kuprionio įspūdžiai

1978 metų vasarą turėjau malonią progą aplankyti tėviškės miškus ir pasimatyti su daugeliu jos miškininkų. Virš trijų dešimtmečių praleidęs studijuodamas ir dirbdamas mokslinį tiriamąjį bei praktinį miškininkystės darbą kai kuriuose Vakarų kraštuose — VFR, o daugiausia Jungtinėse Amerikos Valstijose, dabar turėjau progą apžvelgti bent kai kuriuos Lietuvos miškininkystės aspektus, apie kuriuos ir noriu pasidalinti mintimis.

Čia laikau tinkamu pažymėti, kad lietuviui miškas nėra vien tik medienos gamykla, kaip į jį žiūri kai kurios kitos tautos. Lietuvis su mišku yra organiškai suaugęs. Tai rodo daugelis simboliškų pavyzdžių. Antai qžuolą jis laiko tautiniu medžiu, kuris simbolizuoja būtybę — iš mažos gilės augdamas, giliai įleidžia šaknis į savo augimo vietą, į dirvą, ir, iškėlęs puošnų vainiką, savo šakomis siekia saulės. Arba, parankų sukurtą legendarinį pavaizdavimpa — vyzdžiui, lankantis Druskininkuose, prie miško muziejaus teko matyti meniškq miškininko rankų sukurtą legendarinį pavaizdavimą — Eglę, žalčių karalienę; moteris, pavirtusi egle, o savo vaikus pavertusi qžuolu, uosiu, beržu ir drebule. Tai gražus ir giliai prasmingas žmogaus ryšio su gamta, su medžiais pavaizdavimas. Tad miškas lietuviui buvo ir tebėra didelio sentimento objektas..

Malonu konstatuoti, kad meilė miškui jau čiama ir dabar, kq pastebėjau lankydamas Lietuvos miškus ir stebėdamas miškininkų darbq: visur matyti jų rūpestinga ranka. Miškuose, kuriuos teko matyti Kauno, Vilniaus ir Druskininkų apylinkėse, taip pat Neringoje ir Aukštaitijoje, visur miškui augti skirtuose plotuose gražiai į aukštį stiebiasi pušaičių, eglaičių ir mišrios sudėties medynai.

Miškininkystės darbas vykdomas trejopas: mokslinio tyrimo, mokymo (specialistų ruošimo) ir gamybinis. Plačią ir gilią vagą varo Lietuvos miškų ūkio mokslinio tyrimo institutas, vadovaujamas sumanaus mokslininko akademiko L. Kairiūkščio. Erdviuose Girionių rūmuose gerai įrengti kabinetai, laboratorijos, biblioteka ir įvairios kitos mokslinės priemonės. Įėjęs į rūmus, iš karto pajunti, kad tai miškininkystės — gamtos įstaiga: sienas puošia didžiuliai gamtos vaizdų pavaikslai ir piešiniai. Prie rūmų įkurtas turtingas medžių ir krūmų rūšimis parkas — arboretumas, pagražintas iš medžio išdrožtomis statulomis. Instituto sudėtyje — Dubravos miškų tyrimo stotis, vadovaujama rūpestingo direktoriaus A. Vasiliausko. Stotis apima 15,3 tūkst. ha miško plotq, jos teritorijoje įsikūręs ir institutas, čia pat eilė šiltnamių ir kiti įrengimai.

Institutas yra subūręs rimtas moksliniam darbui atsidavusias pajėgas. Čia plačiai gvildanamos įvairios miškininkystės mokslinės problemos, kaip antai medynų kokybės gerinimo, miškų genetikos, greit augančių medžių rūšių veisimo, dirvožemių kartografavimo, medynų tūrio ugdymo ir daug kitų. Tatai rodo, kad Lietuvos miškams ir jų ūkiui kelti skiriama daug protinio darbo. Instituto darbotojų tarpe daug mokslo darbais pasižymėjusių asmenų, kaip akademikas L. Kairiūkštis, V. Ramanauskas, M. Vaičys, M. Jankauskas, J. Butėnas ir kiti.

Lygiagrečiai gražiai veikia miškininkystės mokymo įstaiga — Lietuvos žemės ūkio akademijos Miškų ūkio fakultetas, įsikūręs erdviuose Noreikiškėse prie Kauno. Fakulteto dekanas P. Džiaukštas supažindino su dalimi jo bendradarbių, kurie nebuvo išvykę atostogų, būtent su dr. V. Antanaičiu, M. Navasaičiu, S. Karčausku, B. Baginsku ir kitais. Netoli akademijos yra gausus medžių rūšimis Obelynės parkas, įsteigtas prof. T. Ivanausko. Žemės ūkio akademija atlieka didelį darbą, kq parodo jau tas faktas, kad vien pokario laikotarpiu yra išleidusi daugiau kaip 1000 gerai paruoštų specialistų-miškininkų.

Antroji miškininkystės mokymo įstaiga, kurią man teko aplankyti, tai Kauno A. Kvedaro miškų technikumas, vadovaujamas B. Paulausko. Technikumas įsikūręs tuose pačiuose rūmuose, kur ir Miškų ūkio mokslinio tyrimo institutas. Technikumo sutvarkymas, gausūs, gerai įrengti kabinetai ir laboratorijos akivaizdžiai parodo, kad šios mokymo įstaigos direktorius ir visas kolektyvas įdeda daug sielos ir darbo. Iš kitų lankytų vietų gražų įspūdį padaré Druskininkų miškų ūkio naujas pastatas, kur buvome maloniai priimti direktoriaus A. Adomavičiaus. Ten pat, Druskininkuose, gabios meniškos miškininko A. Valavičiaus rankos sukurtas miško muziejus. Tikrai žavingas kampelis.

Itin mielas buvo Anykščių šilelio aplankymas, nes tai gražus gamtos paminklas, apdainuotas poeto A. Baranausko. Jis yra mano gimtinės apylinkėje, ir jo pavertimą nacionaliniu parku pats kažkada planavau.

Neringa — puikus Lietuvos gintarinio pajūrio ruožas, brangus kiekvieno lietuvio širdžiai. Labai gerai, kad jo priežiūra pavesta miškininkams. Jų rankomis dirbamas darbas, įskaitant kopų tvirtinimą, apželdymą, tvarkos palaikymą, — pavyzdingas, ir visa Neringa tampa labai patraukli. Šiam dideliam darbui vadovauja Kretingos miškų ūkio gamybinio susivienijimo direktorius E. Matiukas, dirbantis čia jau 11 metų (prieš tai direktoriumi buvo V. Lukošius, įdėjęs čia labai daug darbo). Jam talkininkauja 5 girininkai. Sakytum, kad Neringoj nesi buvęs, jei nesutiktum jos karaliaus — briedžio. Po ilgoko važinėjimo po gražiai tvarkomus ir prižiūrimus Neringos miškus, jau išvykstant, štai ant kelio išėjo plačia karūna pasipuošęs briedis — atsisveikinti!

Mėnuo, praleistas Lietuvoje, susitikimai su miškininkais, aplankymas jų tvarkomų, taip pat ir kitų giminingų įstaigų, kaip Vilniaus valstybinio universiteto ir jo Gamtos fakulteto, Lietuvos mokslų akademijos ir jos Botanikos instituto, pasidalinimas mintimis su šiose įstaigose dirbančiais miškininkais buvo labai mielas ir naudingas.

Šią progą sudariusiems, ypač Vilniaus universiteto rektoriui dr. Jonui Kubiliui ir Lietuvos miškų ūkio mokslinio tyrimo instituto direktoriui akademikui Leonardui Kairiūkščiui, rūpestingai mus abu su žmona globojusiems ir teikusiems visokeriopas paslaugas — mūsų gili padėka. Reiškiame taip pat giliausią padėką visiems mūsų lankytų įstaigų, miškų ūkių vadovams ir jų bendradarbiams, kurie mus taip nuoširdžiai priėmė ir paliko mums neužmirštamus prisiminimus. Žinoma, būtų buvę miela aplankyti ir paspausti ranką visiems Lietuvos miškininkams, palinkėti jiems sėkmės.

Aplankytos įstaigos, susitikimai bei pasidalinimas mintimis ir įnformacija su daugelio miškų ūkio sričių darbuotojais leidžia spręsti, kad tiek miškininkystės mokslinio tyrimo, tiek mokymo, taip pat ir praktinis darbas yra aukšto lygio. Nuoširdūs linkėjimai visiems šios srities darbuotojams — gražios kloties.

TELEGRAMA IŠ LIETUVOS

RESPUBLIKINIŲ PREMIJŲ LAUREATAI

Lietuvos KP Centro Komitetas ir respublikos ministrų taryba paskyrė kasmetines respublikines premijas žymiems mokslininkams, socialistinio lenktyniavimo pramonėje ir žemės ūkyje pirmūnams, plačiai pripažintiems meno darbuotojams, rašytojams, dailininkams, teatro ir muzikos meno veikėjams.

Laureatų tarpe—puslaidininkių fizikos instituto direktoriaus pavaduotojas, fizikos matematikos mokslų daktaras Rimas Dagys, medicinos mokslų daktaras, Vilniaus universiteto Lietuvių kalbos katedros docentas Arnoldas Pirockinas, Radviliškio rajono Skėmių kolūkio kiaulių augintoja Irena Paurienė, Kauno Dzeržinskio staklių gamyklos šaltkalvis Kazys Gužauskas ir kiti.

Premijos paskirtos poetams Alfonsui Maldoniui ir Jonui Strielkūnui, rašytojai Vytautei Žilinskaitei, kritikui Kaziui Ambrasui, Vilniaus valstybiniam kvartetui, Klaipėdos dramos teatro vyriausiajam režistieriui Povilui Gaidžiui, dailininkams Vytautui Ciplijauskui ir Algimantui Trusiui.

NAUJA TELEVIZIJOS IR RADIJO STOTIS

Tarybų Valdžios atkūrimo Lietuvoje metinių išvakarėse, liepos 20 dieną, Kaune atidaryta nauja televizijos ir radijo stotis. Joje sumontuota moderni aparatūra transliuos tris televizijos ir keturias radijo programas. Televizijos siųstuvo antenos įrengtos pustrečio šimto metrų aukščio stiebe daugiausia nukreiptos į Lietuvos pietvakarių ir šiaurės pusę, kur anksčiau televizijos laidos buvo prasčiau matomos.

LENKŲ KNYGOS DEKADA

Tarybų Lietuvoje surengta Lenkų knygos dekada, skirta Lenkijos atgimimo 35 metinėms. "Draugystės" knygyne veikia paroda, kurios lankytojai gali įsigyti įvairių leidinių. Lenkų knygos prekybos darbuotojai šiai parodai pateikė daugiau kaip 700 pavadinimų knygų.

Susidomėjimas Lenkų literatūra Lietuvoje kasmet didėja. Praėjusiais metais buvo parduota literatūros daugiau kaip už 250 tūkstančių rublių. Lenkų knygų parodos, skaitytojų konferencijos įvyko Kaune, Druskininkuose, Trakuose.

V. Petkevičienė

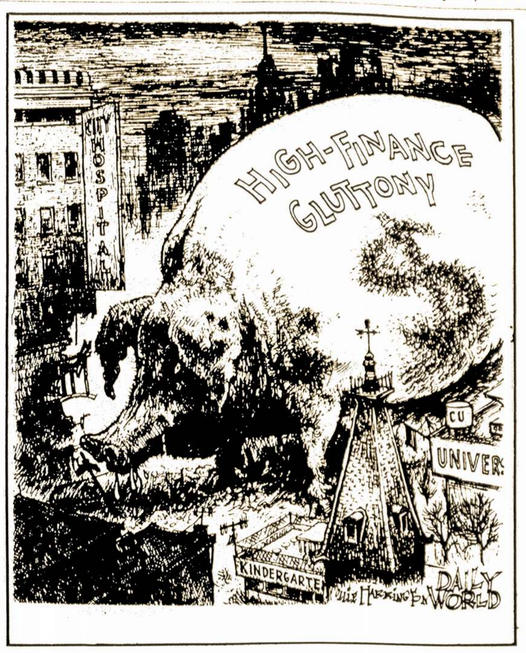

Laiškas iš Vilniaus

MIELAS DRAUGAI LAISVIEČIAI!

Turbūt nusibodo skaityti mano laiškus iš Vokietijos DR. Nebijokit, dabar jau rašau iš Vilniaus, paskutinis mano viešas pasireiškimas Berlyne įvyko birželio 8 d. Baltistų komisijos konferencijoje, kuriai vadovavo prof. **Dr. V. Falkenhanas**. Kaip tik sukako 15 metų Baltistų komisijos gyvavimo. Kaip vienas įžymiausių tos komisijos veiklos rezultatų buvo tas, kad per ją lietuvių literatūra susidomėjo Vakarų Vokietijoje gyvenęs prof. **H. Budenzygas**, išvertęs **Donalaičio** "Metus," o taip pat **D. Poškos** ir **A. Baranausko** poemas. Man šioje konferencijoje teko padaryti pranešimą apie Tarybų Lietuvos kultūrinius laimėjimus. Išlydėti man išvažiuojant drauge su **L. Steponausku** atėjęs prof. **F. Falkenhanas** padovanojo jo išverstų ir VDR Akademijos išleistų lietuviškų pasakų knygą "Litauische Volksmarchen."

Netrukus teko dalyvauti respublikos Aukščiausiosios Tarybos sesijoje. Joje įdomus buvo drg. **A. Barkausko** pranešimas apie A. T. Prezidiumo ir Aukšč. Tarybos komisijų veiklą bei jo apsvarstymas. Priimti Aukšč. Tarybos ir vietinių Tarybų rinkimų įstatymai pagal **V. Astrausko** pranešimą. Svarbus Miškų kodeksas, apie kurį referavo **V. Vazalinskas**. Miškų Lietuvoje dabar 1,804 tūkstančiai hektarų arba 27,6 procentai teritorijos (1940 m. buvo 19 proc.) Dabar kasmet iškertamas po 5-6 tūkstančius hektarų, bet apželdinama dvigubai daugiau. Kodeksas padidins miškų ūkio darbuotojų ir Tarybų atsakomybę už miškų būklės gerinimą, jų atkūrimą ir racionalų miško išteklių naudojimą.

Kaip visose meno srityse, labai intensyvi veikla mūsų dailės srityje. Tiesiog sunku ne tik pabūvoti įvairiose dailės meno parodose, bet ir pasekti jas. Susigundžiau nueiti į poimpresionistinio periodo prancūzų dailininkų kūrinių parodą, kurią apsikeitimo būdu su Tarybų Sąjunga atsiuntė Japonija iš savo kolekcijų. Toji paroda vyko Maskvoje, Vilniuje ir Leningrade. Susidomėjimas didelis, tad žmonėms teko ilgokai laukti kol pateko į Dailės muziejų. Įdomu buvo pamatyti Claude Monet, P. O. Renoir, v. Van Ghogo, Polio Gaugaino, H. Matisso, A. Modigliano, M. Chagallo, Pablo Picasso, Soutino ir kitų garsių dailininkų paveikslus. Tų dailininkų kūrinių kolekciją iš tarybinių muziejų pasiuntė į Japoniją, kur jie rodomi Kieto, Tokijo ir Kamakūros muziejuose.

Dailės muziejuje tuo pat metu veikė ir neseniai mirusio **S. Krasausko** darbų paroda, skirta jo 50-mečiui. Muziejaus foje patalpose buvo iškabinti japonų grafikos kūriniai, kuriuos atsiuntė kaip dovaną Australijos lietuviai. Čia pat ir keli Australijos lietuvių kūriniai.

Siomis dienomis dalyvavau naujos parodos atidaryme Parodų rūmuose. Tai pirmoji Pabaltijo jaunųjų dailininkų vaizduojamosios dailės paroda "Jaunystė," skirta Tarybų valdžios atkūrimo 40-mečiui. Kiekvienai Pabaltijo respublikų—Estijos, Latvijos ir Lietuvos—atstovauja apytikriai po 30 jaunų dailininkų ir skulptorių, viso kūrinių apie trys šimtai. Paroda įdodmi savo žanrų ir temų įvairumu.

Ir kaip šlykštu girdėti bei skaityti iš Jūsų šalies reakcininkų skleidžiamus piktus melus apie padėtį Pabaltijo respublikose. Kad juos skleidžia įvairūs išgamos, iškeitę tėvynę į trumpinius nuo kapitalistų stalo bei už pigios garbės miražą, tai ne nuostabu. Bet nuostabu tai, kad jų niekšingus šmeižtus skleidžia ir savo reakciniam bizniui panaudoja kongreso nariai ir kiti rimtais besidedą veikėjai.

Su geriausiais linkėjimais—

Vilnius, **Justas Paleckis**
1979.VII.3

Tokie didnamiai iškilę dabar įvažiuojant į Kauną iš Vilniaus Raudonosios Armijos prospektu, seniau vadintu Ukmergės plentu.

SUTRAMDYTI "BRANDUOLINĮ DŽINĄ"

Tai, kad įvyko Vienoje, visiems laikams liks istorijos analuose kaip aktas, kurio tikslas apsaugoti žmoniją nuo raketinio branduolinio karo baisumų, kaip svarbus žingsnis keliu į ginklavimosi varžybų apribojimą. Taip Vienos aukščiausiojo lygio susitikimo rezultatus vertina pasaulio visuomenė, taip jo rezultatus apibūdina valstybiniai, politiniai, visuomenės veikėjai.

Kaip tik tai—stiprinti taiką ir gilinti įtempimo mažinimą, papildyti jį nusiginklavimo priemonėmis—yra Tarybų Sąjungos užsienio politikos tikslas. Kaip tik Tarybų valstybės ir TSKP atkalių pastangų, nenuilstamos draugo L. Brežnevo veiklos dėka Vienoje įvyko derybos, kurios dar ilgai bus svarstomos visur pasaulyje ir kurių įtaką visai tarptautinei raidai sunku pervertinti. Svarbiausia, kad TSKP CK Generalinis sekretorius, TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas L. Brežnevas ir Amerikos prezidentas Jimmy Carteris pasirašė TSRS ir JAV sutartį dėl strateginės puolamosios ginkluotės apribojimo (SGA-2—SALT II).

Kas ši sutartis? Ką ji numato? Kokie jos artimiausi ir tolimi tikslai?

Sutartimi dėl SGA-2 tęsiamas darbas, pradėtas 1972 metais, kai buvo sudarytos Laikinas susitarimas dėl kai kurių priemonių strateginės puolamosios ginkluotės apribojimo srityje (SGA-2). Naujoji sutartis nustato vienodus abiem šalims maksimalius branduolinio ginklo gabenimo priemonių skaičius (limitus). Sutarčiai įsigaliojus, kiekviena šalis gali turėti ne daugiau kaip 2,400 tokių gabenimo priemonių vienetų. Turimi galvoje tarpžemyninių balistinių raketų, balistinių raketų, kurios paleidžiamos iš povandeninių laivų, "oro-žemės" tipo balistinių raketų paleidimo įtaisiniai, taip pat sunkieji bombonešiai, kuriais galima gabenti branduolinį ginklą.

Bet svarbu ne tik apriboti didinimą, nustatyti limitą. Naujoji sutartis įgalina pradėti mažinti jau sukauptą strateginę ginkluotę. Sutinkamai su ja abi šalys įsipareigoja nuo 1981 m. sausio 1 d. pradėti mažinti minėtą ginkluotę, kad jos bendras skaičius sumažėtų iki 2,250 vienetų. Tai—jau faktiško nusiginklavimo pradžia.

O kadangi, sparčiai vystant karo techniką, sukuriamos vis naujos strateginės puolamosios ginkluotės sistemos, sutartis dėl SGA-2 apriboje šios ginkluotės modernizavimą ir naujų sistemų kūrimą.

Bet tuo neapsiriboja sutarties dėl SGA-2 reikšmė. Vienoje pasirašyta sutartis atveria kelią į SGA-3, kuri turi būti sudaryta iki 1985 metų ir įgalins gerokai sumažinti raketinius branduolinius arsenalus, imtis naujų nusiginklavimo priemonių.

Beje ir tai dar ne viskas. Vienos susitikimo dalyviai priėjo bendrą nuomonę, kad jų pasirašyta sutartis turi paskatinti sparčiau pažengti į priekį derybose kitais nusiginklavimo ir karinio įtempimo mažinimo klausimais. Tai, pavyzdžiui, klausimas, kaip efektyviausiai sutrukdyti toliau platinti branduolinį ginklą mūsų planetoje (jo trokšta, pavyzdžiui, Pietų Afrikos rasistai ir Izraelio agresoriai). Tai taip pat Vienos derybos dėl ginkluotųjų pajėgų ir ginkluotės savitarpio sumažinimo Centrinėje Europoje.

Kalbant apie Vienoje įvykusio aukščiausiojo lygio susitikimo reikšmę, negalima nepaminėti, kad jis svarbus ne vien dvišaliams Tarybų Sąjungos ir Amerikos santykiams. Juk TSRS ir JAV—taip pagrindinės dviejų pasaulių—socialistinio ir kapitalistinio—valstybės. Ir nuo jų savitarpio santykių būklės žymiu mastu priklauso visas tarptautinis klimatas. Jeigu šios dvi šalys taikiai bendradarbiaus įvairiose srityse—prekyboje, skridimų į kosmosą srityje ir daugelyje kitų,—tai padės įtempimo mažinimo ir taikaus sambūvio atmosferai įsiviešpatauti visuose Žemės rutulio rajonuose. To ir siekia mūsų šalis, atkakliai įgyvendindama Taikos programą.

Deja Vakaruose, taip pat ir pačiose Jungtinėse Amerikos Valstijose yra įtakingų sluoksnių, suinteresuotų, kad toliau vyktų ginklavimosi varžybos, iš kurių jie gauna didžiulius pelnus. Šie sluoksniai daro viską, kad sužlugdytų įtempimo mažinimą, sutrukdytų mažinti ginkluotę. Jie įnirtingai puolė sutartį dėl SGA-2, teigdami, kad Jungtinėms Valstijoms esą "neapsimoka" ją sudaryti, kad ji girdi teikia Tarybų Sąjungai "vienašališkų pranašumų." Dabar šie sluoksniai organizuoja plačią kampaniją, siekdami sutrukdyti ratifikuoti sutartį JAV kongrese.

Beje visi blaiviai mąstantys Amerikos politikai, kaip ir didžioji dauguma paprastų amerikiečių, supranta, kad tai turėtų sunkiausių padarinių taikai. Branduolinio ginklavimosi varžybų nebebūtų galima kontroliuoti. "Branduolinis džinas" išsiveržtų ir atneštų žmonėms daugybę nelaimių. Sutramdyti šį džiną—toks pirmaeilis visos žmonijos uždavinys.

A. Stiklakis

Tėviškės upelis Karališkių kaime

Trykšta tyras šaltinėlis
Iš aukštų kalnų,
Teka, skuba vandenėlis
Tarp žalių krantų.

Teka, skuba, veržias, bėga,
Raitos tarp kalnų;
Pakelėj daug puola glėbin
Šaltinių mažų.

Teka jis per lauką žalią,
Kerta jis kelius.
Į Baltijos bangą švelnią
Puola neramus.

Šaltinėlis pavadintas
Balčiūno vardu:
Teka jis pro jo sodybą,
Skuba tarp kalnų.

Kęstutis Balčiūnas

Naujos knygos

IŠLEIDO "VAGA"

Už saulę gražesnis (534 psl.). Chrestomatinio pobūdžio leidinys, kuriame spausdinamos geriausios ikitarybinio laikotarpio lietuvių novelės. Įvadiniame straipsnyje aptariama šio laikotarpio smulkiosios prozos problematikos, tipažo, išraiškos priemonių raida. Duodama trumpų žinių apie autorius.

Adolfas Sprindis. [**Povilas Višinskis** (310 psl.). Literatūros mokslininko A. Sprindžio monografijoje apie literatūros kritiko Povilo Višinskio (1875-1906) gyvenimą ir veiklą daugiausia vietos skiriama P. Višinskio santykiams su J. Žemaite, Satrijos Ragana, Lazdynų Pelėda.

Julius Janonis literatūros moksle ir kritikoje (256 psl.). Antroji serijos "Rašytojai literatūros moksle ir kritikoje" knyga. Joje sudėti geriausieji lietuvių ir kitų tarybinių tautų kritikų, literatūros mokslininkų, rašytojų bei kultūros veikėjų straipsniai apie proletarinio lietuvių poeto Juliaus Janonio (1896-1917) kūrybą.

Julius Būtėnas, **Žmonės, kuriuos pažinojau** (264 psl.). Atsiminimų knyga, kurioje autorius pateikia savo kontaktų epizodus su daugeliu lietuvių rašytojų, kultūros veikėjų. J. Būtėnas piešia V. Montvilos, S. Nėries, P. Cvirkos, Jono Marcinkevičiaus, B. Sruogos, V. Krėvės, A. Venclovos ir kitų rašytojų portretų eskizus, jų kūrybos ir veiklos atskirus momentus.

Janina Degutytė. **Tylos valandos** (351 psl.). Lyrikos rinktinė. Ją sudaro geriausi poetės eilėraščiai iš anksčiau išėjusių rinkinių. Sudaryta chronologiniu principu. Didžioji poezijos serija.

Marija Rolnikaitė. **Pratinkis prie šviesos** (271 psl.). Apysaka apie žydų tautybės paauglės mergaitės likimą Lietuvoje hitlerinės okupacijos metais ir pokario laikotarpiu.

Povilas Dirgėla, Petras Dirgėla. **Pogodalis** (303 psl.). Naujas jaunų, bet jau žinomų autorių romanas. Pogodalis—mažas plėšinių miestelis, kuriame gyvena įvairių tautybių žmonės ir visi jie kovoja su apmirštančia žeme, kad ji vėl taptų vaisinga ir augintų duoną. Romane parodyta žmogaus stiprybė ir grožis, tautų draugystės jėga.

Mykolas Sluckis. **Laiptai į dangų** (390 psl.). Ketvirtoji rašytojo kūrinių serijos knyga. Romane vaizduojamas naujų tarybinio žmogaus moralinių savybių formavimasis dramatiškomis pokario metų klasių kovos aplinkybėmis.

Vytautas Mačiuika. **Ritmai** (103 psl.). Antroji poeto eilėraščių knyga.

Rimantas Vanagas. **Autobiografijos pradžia** (66 psl.). Pirmas poeto eilėraščių rinkinys.

Pranas Raščius. **Musę per pusę!** (206 psl.). Naujas satyrinių eilėraščių rinkinys. Eilėraščiai pasižymi išraiškos priemonių liaudiškumu.

K. Marukas. **Sunku būti geram** (134 psl.). Naujas apsakymų rinkinys, kuriame savo šiltumu ir betarpiškumu išsiskiria ciklas apie mažą berniuką Roką.

Algimantas Zurba. **Išmeskit narvelį** (54 psl.). Trumpi apsakymėliai, kuriuose autorius parodo mažųjų santykius su draugais ir suaugusiais.

Edvardas Vaitkus. **Juokėsi puodas** (102 psl.). Literatūrinių parodijų rinkinys. Autorius sąmoningai varijuoja daugelio poetų eilėraščių temomis arba tipiškesniais jų kūrybos bruožais.

Stefa Bulkienė

A. Karaliūtė. Tiesos relikcija. Pastelė

Poezijos mintis tapyboje

Eilė meno žmonių skaito, kad meno kūriniai gali būti perkeliami iš vienos meninės formos į kitą. Pavyzdžiui, K. M. Ciurlionis skaitė, kad muzikiniai kūriniai, turi ir gali būti išreiškiami tapybine kalba. Šitas principas atitinka ir meno teoretikės A. Karaliūtės tapybos (pastelė) kūrinyje "Tiesos relikvija," poeto O. Milašiaus gyvenusio Paryžiuje, nepakartojamos poezijos motyvais. Jo poezija pilna gilaus humanizmo, filosofijos, daugiaprasmiškumo, prasmingos žmogaus psichologijos ir jausmų analizės. Visa tai perjautusi ir savaip suvokusi, simbolių pagalba, išreiškė A. Karaliūtė savo paveiksle.

Iš pirmo žvilgsnio kūrinys "Tiesos relikvija" lyg ir nesuprantamas, bet tik tam, kas nežino O. Milašiaus poezijos. Tapybos paveiksle vaizduojama žmogaus veido atskiros dalys: lūpos, akys. Jos supintos su alegorine peršviečiama moters figūra. Moteris vienoje rankoje laiko kaukę, kitoje—liepsnelę. Filosofinė simbolika atskleidžia autorės apibendrintą poeto mintį: žmogaus akys visada išreiškia tiesą arba melą, o lūpos—ištaria jas. Kūrinyje vaizduojama tiesa suvokiama iš to, kad alegorinė figūra be kaukės, atvira, tikra, ugnies liepsnelė—tiesos ašara. Tiesą pabrėžia ir giedras, šviesus, žydrai žalsvas paveikslo koloritas.

"Tiesos relikvijos" kūriniu turime apibendrintą poezijos minties išraišką tapyboje. Tai išraiškingas ir vertas didelio dėmesio kūrinys.

B. Jurėnas

Šokėjai

Ei, šokėjai, trypkit polką,
Sukitės ratu!
Kas tik gali, kas tik moka,
Šokime kartu!

Mus armonika svaigina:
Pora šokim už poros:
Lai visi aplinkui žino:
Čia šokėjai Lietuvos!

Sukim valsą, šokim tango—,
Muzikante, grok linksmiau!
Soky lai jėgas išbando
Ir jaunimas, ir tėvai.

Ei, šokėjai, trypkit polką,
Šokime visi kartu!
Kas kaip gali, kas kaip moka
Būryje gerų draugų.

Kęstutis Balčiūnas

Yalhalla, N. Y. — Praeitą savaitę sustreikavo Westchester kalėjimo sargai. Jie nepasitenkinę darbo sąlygomis, reikalauja algų pakėlimo. Šiame kalėjime yra apie 400 kalinių.

Nepaprastai kaitrią šių metų vasarą tūkstančiai poilsiautojų leidžia savo atostogas prie Baltijos.

Nuotraukoje: Palangoje tiltas. A. Aleknavičiaus nuotr.

Nauji žmonės, o seni vėjai "Vaduotojų" gretose

PRANAS PETRONIS

Jau senokai prasidėjo šių metų turizmo laikotarpis. Vilniaus aerouostas kasdien priima oro lainerius su tautiečiais, atvykusiais pavieniui ir grupėmis aplankyti savo tėvų žemę—Tarybų Lietuvą. Su daugeliu iš jų tenka ir man pasikalbėti, pasiklausyti atvirai pareikštų įspūdžių, kuriuos jiems duoda šiandieninė Lietuva. Visi jie stebisi, o didžioji dauguma džiaugiasi tuo, ką pamato mūsų Tarybų socialistinėje respublikoje.

Tautiečiai, išvykę iš Lietuvos prieš 35-40 metų bei anksčiau ir prisimenantys buržuazinių bei vokiškųjų fašistų okupacijos laikų Lietuvą visuomet palygina ją su šių dienų Lietuva. Jie mato, kad per tuos kelis dešimtmečius visiškai pakito josios veidas, jos žmonių gyvenimo būdas, mato įveiktą buržuazinių laikų pramonės atsilikimą, nepalyginamai išgražėjusį ir praturtėjusį lietuvišką kaimą; visas kraštas užgydė hitlerininkų sukelto karo žaizdas ir jame išaugo naujos Lietuvos naujas žmogus. Lietuvių tauta didžiuojasi, kad išugdė savo jaunąją kartą, kuri kupina ryžto tvarkyti gyvenimą pati ir yra gerai pasiruošusi žengti koja kojon su istorine pažanga.

Bet lygiagrečiai laiko tėkmė nepaliko nuošalyje ir lietuviškos išeivijos. Svetimose šalyse ir ji išaugino savo jaunąją kartą. Išaugo išeivijoje gimęs, augęs, tenai į savarankiško gyvenimo kelią stojęs jaunimas—vadinamieji lietuvių kilmės amerikiečiai, anglai ar australai. Galima sakyti, kad didžiajai jų daliai lietuvybės sąvoka—atsitiktinumas, tėvų pasakojimų apie Lietuvą prisiminimas. Nesenai viena jauna lietuvaitė, gimusi ir augusi išeivijoje, laužyta lietuvių kalba man pasakė: "Dažnai sapnuodavau Lietuvą, bet tokią, apie kurią man pasakojo tėveliai. O pamačiau visai kitokią!" Reikia pasakyti, kad daug svetur gimusio, apie Lietuvą girdėjusio tik iš tėvų pasakojimų jaunimo, kreipia žvilgsnį į savo tėvų žemę, nes jaučia, kad norint pažinti, reikia ją pamatyti. Tarybų Lietuvoje gyvena lietuvių tautos kamienas, jo pažinimas neabejotinai reikalauja susitikti su savo broliais ir seserimis gyvenančiais ant Nemuno, Nevėžio, Dubysos, Šešupės ir Šventosios krantų. Vadinasi, reikia Lietuvą aplankyti. Juk kur lietuvių tauta nuo amžių gyveno, ten vystėsi jos tautinė kultūra ir vystysis ateityje. Ne kažin kur svetimuose kraštuose, o būtent ten, kur gyvena lietuvių tautos branduolys. Bet dabar lietuviškos išeivijos jaunimui iškilo savotiška problema: santykių su buvusia jų tėvų tėvyne, dabartine Tarybų Lietuva. Iš vienos pusės visa eilė lietuviškos išeivijos organizacijų, pav. "Pasaulio lietuvių bendruomenė," "Vyriausias Lietuvos išlaisvinimo komitetas" ir eilė kitų, bei jų spaudos organai, ne tik reikalauja, bet praktiškai daro viską, kad lietuviškos išeivijos jaunoji karta nutrauktų visus, tame tarpe ir paprasčiausius kultūrinius ryšius su tėvų žeme—Tarybų Lietuva. Iš kitos pusės—kiekvienam išeivijos jaunuoliui ir jaunuolei, kurių širdyse dar neišblėso savo tautos savitumo supratimas, norisi pamatyti realybėje tą kraštą, kuriame gyveno jų tėvai, kuriame ir dabar gyvena jų giminės, pažiūrėti, kaip atrodo lietuvių tautos jaunimas, norisi pasikalbėti su savo bendraamžiais.

Kas gi tie, kurie taip aršiai kovoja prieš lietuviškos išeivijos jaunosios kartos ryšius su lietuvių tauta? Juos išeivija vadina bendru pavadinimu—"vaduotojai." Tai tie lietuviški išeiviai, kurie atsidūrė emigracijoje, sugriuvus buržuazinei, smetoninei valdžiai Lietuvoje. Jie, praradę savo asmeniškas pozicijas buvusiame buržuazinės valdžios aparate arba jos visuomeniniame ir kultūriniame antstate, pergyvenę sunkią emigranto dalią, visa savo esybe neapkenčia visko, kas jų manymu prisidėjo prie to, jog jiems prireikė palikti tėvynę ir užimtas buvusioje jos visuomenėje patogias ir pelningas vietas. Ne be tų šalių, kuriose jie atsidūrė, administracijos, šie lietuviškieji išeiviai sukūrė visą eilę organizacijų, kurių bendras tikslas "išvaduoti" lietuvių tautą ir atkurti Lietuvoje buržuazinę santvarką. Žinoma, tos "atkurtos" santvarkos valdžios vairą turėtų paimti patys "vaduotojai." Lietuviškosios išeivijos masė, išvykusi iš Lietuvos ekonominiais sumetimais prieš 1-ji pasaulinį karą ir buržuazinės santvarkos Lietuvoje laikais, užimta rūpesčiais dėl savo ekonominės egzistencijos kapitalistinėse šalyse, į kurias juos nunešė likimas, buvo mažai informuota apie tikrąjį Lietuvos gyvenimą. Ji nematė lietuvių tautos įtempto darbo, likviduojant paveldėtą iš buržuazinės Lietuvos valdžios krašto atsilikimą ir atkuriant hitlerinių okupantų nuniokotą Lietuvą. Ji nematė, kaip lietuvių tauta kėlėsi iš vargo, siekė mokslo, kaip kiekvienas tikras patriotas kūrybišku darbu turtino savo tarybinės tėvynės žmonių gyvenimą. "Vaduotojai" visaip stengėsi įtikinti išeivijos mases, kad lietuvių tauta eina pražūties keliu, nutautinama, kad Tarybų valdžia neša jai priespaudą, vargą, neteisybę ir nelaimes. Ne be pagalbos jėgų iš užsienio, neapkenčiančių Tarybų valdžios, socializmo ir Tarybų Sąjungos, kurios dalimi tapo mūsų Lietuva, jie slaptai skatino ir rėmė antitarybinius elementus Nemuno krašte, kurių po hitlerinės okupacijos dar buvo likę, ir kurie dalyvavo antiliaudinėje kovoje prieš savo brolius lietuvius, stojusius už tarybų valdžią. Iš "vaduotojų" kalbų jų organizuotuose seimuose bei kongresuose, vadinamose "studijų savaitėse," iš jų spaudos organų nuolatinės neva "tikslios informacijos" iš Tarybų Lietuvos, tam tikroje lietuviškos išeivijos dalyje susiformavo iškreiptas lietuvių tautos gyvenimo vaizdas. Todėl mes nesistebime, kad gana daug lietuviškos išeivijos jaunimo, prisiklausiusio "vaduotojų" pasakų ir šmeižtų apie Tarybų Lietuvą, kol patys nepamato Tarybų Lietuvos, apie lietuvių tautos gyvenimą, jos nuotaikos, galvoja pagal "vaduotojų" teikiamus receptus.

Žinoma, kiekvienam lietuviui, gyvenančiam Tarybų Lietuvoje, labai gerai suprantama "vaduotojų" psichologija, pastangos atkurti Lietuvoje jų niekaip neužmirštą, buvusią jiems patogią ir asmeniškai naudingą buržuazinę santvarką. Visas tas "vadavimo" triukšmas buvo ir yra pridengtas lietuvišku patriotizmu ir katalikišku fanatizmu.

Bus daugiau

LIETUVOS SPECIALISTAI—TECHNIKOS PAŽANGAI

Elektronika žmogaus tarnyboje

Lietuvos TSR Mokslų akademija besikuriančiam technikos muziejui perdavė pirmąją respublikoje elektroninę skaičiavimo mašiną. Nors dirbo ji gerai, bet nepakankamai sparčiai—senosios kartos mašina darė tik 10 tūkstančių operacijų per sekundę.

Dabar respublikoje jau turime apie du šimtus elektroninių skaičiavimo mašinų. Greičiausiosios jų—vėl pas mokslininkus: darbo greitis jau siekia milijoną veiksmų per sekundę. Daug naujos kartos elektroninių "smegenų centrų" įsteigta ir pramonės įmonėse.

Elektroninės skaičiavimo mašinos (ESM) išmoksta vis daugiau profesijų,—sako Lietuvos TSR Valstybinio plano komiteto mokslo ir technikos skyriaus viršininkas Albinas Deinys.—Jos padeda planuoti darbą ištisoms pramonės šakoms ir parinkti geriausią mitybos racioną viščiukams, numatyti, kaip elgsis elektronai mažyčiame tranzistoriuje ir kaip tikslingiausia tiesti dujotiekio trasas. Nepakeičiamais žmogaus partneriais ESM tapo ir tose kūrybinės veiklos srityse, kuriose neįmanoma apsieiti be sudėtingų, daugiavariančių apskaičiavimų. Be elektroninės technikos, konstruktoriai, dirbantys tik su logoritmine liniuote, šiandien būtų visiškai bejėgiai. Kuriant respublikoje radijo elektronines sistemas, cheminius-technologinius kompleksus, reikia atlikti tokią daugybę apskaičiavimų, kad su jais, dirbdami po senovei, rankiniu būdu, negalėtų susidoroti net šimtai inžinierių.

Fizikinių techninių energetikos problemų instituto specialistai, talkininkaujant ESM, sudaro optimaliausius elektros tiekimo linijų tiesimo variantus. Respublikos sąlygomis tai sutaupė kelis milijonus rublių. Pasitelkusi "elektroninius smegenis," kombinuotųjų pašarų pramonė paruošė paukščių mitybos receptus, kurie leidžia su tokiu pat pašarų kiekiu papildomai išauginti dešimtis tūkstančių paukščių. ESM pagalba Panevėžio "Ekrano" gamykloje sukurta automatizuota produkcijos kokybės valdymo tarnyba, kineskopų patikimumą padidinusi vos ne trečdaliu. Elektroninė technika čia iš anksto, pagal tam tikrus dėsningumus, įspėja apie galimybę atsirasti technologiniam brokui, o jei vis dėlto jis atsiranda, akimirksniu išaiškina priežastis ir įsako sustabdyti prastai dirbančius įrengimus.

Automatizuotoms valdymo sistemoms, elektroninei skaičiavimo technikai diegti respublikoje įsteigtas specialus konstravimo ir projektavimo biuras. Jo specialistams pasiūlius, kibernetinės sistemos aprūpinamos naujausiais įrengimais. Lietuvoje sukurti tobulesni aparatai, įgalinantys greičiau įvesti į mašinas informacinius duomenis. Turime automatų, "skaitančių" skaičius, parašytus ranka arba spausdinimo mašinėle.

Elektroniniai žmogaus talkininkai duoda labai didelę naudą Tarybų Lietuvos liaudies ūkiui. Ji kasmet skaičiuojama dešimtimis milijonų rublių.

Žodis apie robotą

Sis robotas, su kuriuo susipažino Panevėžio "Ekrano" gamykloje, visiškai nepanašus į tuos, apie kuriuos rašo fantastinių romanų autoriai. Jis nemoka nei vaikščioti, nei kalbėti, nei žaisti šachmatais. Jis moka tik dirbti plovėju.

. . . Nenutrūkstamu srautu slenka konvejeriu kineskopų balonai. Mechaninė roboto ranka vikriai nuima vieną jų, įdeda į plovimo mašiną ir, kiek palaukusi, atsargiai ištraukia. Ir taip—be jokios pertraukos. Per dieną mechaninis darbštuolis perkilnoja penkiasdešimt tonų—to nesugebėtų joks darbininkas.

Robotai—plovėjai dirba sutartinai, įmonės techninės kontrolės skyriaus darbuotojai neturi jiems nė mažiausių pretenzijų. Mašinos tiksliai vykdo uždavinius, užprogramuotus jų "atmintyje."

" Pramoniniai robotai—automatiniai, pagal programas valdomi manipuliatoriai respublikos pramonės įmonėse turi vis didesnę paklausą,—sako Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto "Vibrotechnikos" mokslinio tyrimo sektoriaus vadovas, profesorius Kazimieras Ragulskis.—Dešimtys jų jau dirba krovikais, štampuotojais, dažytojais. Pirmiausia jų brigada sudaroma ten, kur darbas kenksmingesnis, sunkesnis, nuobodesnis.

Dabar šalyje jau sukurta daugiau kaip 200 tipų pramoninių robotų. Vieni jų—miniatiūriniai, tegalintys pakelti tik šimtą gramų sveriančias detales, bet yra ir "milžinų," kuriems vieni juokai poros centnerių svoris. Gaminami ir "vaikščiojantys" robotai: judėdami bėgiais arba ratukais, jie vienu metu aptarnaujo po keletą mašinų.

Neseniai Kaune įvykusioje sąjunginėje aukštųjų mokyklų mokslinėje konferencijoje buvo pademonstruoti patys naujausi robotai. Tas pats robotas mokėjo keletą darbų: paėmė degtukų dėžutę, ją atidarė, ištraukė degtuką ir grakščiai jį uždegė, perpylė vandenį iš vienos stiklinės į kitą, perdėjo iš vienos dėžutės į kitą kiaušinius. Aukšto specialistų įvertinimo šioje konferencijoje susilaukė ir Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto mokslininkų darbai. Čia sukurti vibrovarikliai ir vibraciniai judesio keitikliai leidžia sukurti robotus-juvelyrus, kurių darbo tikslumas—viena dešimtatūkstantoji milimetro dalis. Praktiškai tokio roboto judesys jau tobulesnis už žmogaus judesį.

Bet tai—tik didelio darbo pradžia. Siekiama, kad ateities robotams būtų suteikta ir dirbtinio intelekto elementų, kad jie turėtų svarbiausią informaciją teikiantį jausmą—"regėjimo jausmą," kad mašinos "girdėtų," "apčiuoptų" ir net "suuostų." Turėdami specialią valdymo sistemą, veikiančią elektroninės skaičiavimo mašinos pagrindu, robotai-"galvočiai" patys sugebės priimti sprendimus.

Romualdas Česna

NYKSTA MIŠKAI

Priešistoriniais laikais Vidužemio jūros Afrikos pakrantė buvo apaugusi mišku. Dabartinės Sacharos vietoje taip pat augo miškai. Tačiau miškai išnyko, įsiviešpatavo dykuma.

Nyksta miškai ir mūsų laikais. Pavyzdžiui, Madagaskare 1895 m. trečdalį salos užėmė miškai — jų buvo 20 mln. ha. Šiandien beliko 1,4 mln. Šiaurės Afrikoje 1830 m. buvo 5 mln. ha miškų, liko 2,5 mln. ha. Per pastaruosius 100 metų išnyko apie pusę visų Pusiaujo Afrikos miškų.

TARPTAUTINĖMIS TEMOMIS

Žmogaus teisės—realios ir tariamos

V. SEREIKA

Prieš trisdešimt metų, 1948 metų gruodžio 10 dieną, Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja priėmė Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją. Nuo to laiko viso pasaulio visuomenė pažymi tą dieną kaip žmogaus teisių dieną.

Tarybų valstybė nuo pat savo susikūrimo atkakliai ir nuosekliai kovoja už žmogaus teises ir laisves, už tai, kad taptų realybe pagrindinė žmogaus teisė—teisė garbingai gyventi. Kaip tik Tarybų Sąjunga, kartu su kitomis socializmo šalimis aktyviai prisidėjo prie to, kad būtų parengta ir priimta visuotinė žmogaus teisių deklaracija, taip pat kiti tarptautiniai paktai ir susitarimai šioje srityje.

Ir tai nėra atsitiktinis dalykas. Tik socializmas—visuomenė, kur likviduotas išnaudojimas, visos rasinės ir nacionalinės priespaudos formos,—gali ne žodžiais, o darbais užtikrinti žmogaus teises. TSRS Konstitucija ne tik skelbia, bet ir patikimai garantuoja teisę į darbą, poilsį ir mokslą, į nemokamą medicininę pagalbą ir socialinį aprūpinimą senatvėje, teisę į butą.

Ką gi gali priešpastatyti tam kapitalizmas?

Faktai rodo, kad nieko, išskyrus sąmoningą socializmo šmeižtą, kuriuo dieną naktį užsiiminėja Vakarų ideologiniai diversantai, įvairios radijo stotys.

Vakaruose pradėta šmeižto kampanija apie tariamuosius "žmogaus teisių pažeidinėjimus" socialistinėse šalyse siekiama dviejų pagrindinių tikslų—pirma, susilpninti socializmo idėjų poveikį, antra, atitraukti liaudies masių dėmesį nuo gilios buržuazinės visuomenės krizės, nuo grubių politinių, socialinių ir ekonominių žmogaus teisių pažeidinėjimų kapitalistinėse šalyse.

Tuo pačiu momentu, kai "Amerikos balso" komentatoriai liejo krokodilo ašaras dėl kelių atskalūnų, patraukty socialistinėse šalyse atsakomybėn už grubų jų įstatymų pažeidimą, teismas Alabamoje, remdamasis aiškiai melagingais kaltinamais, nuteisė mirti elektros kėdėje kovotoją už pilietines negrų teises John Harris, JAV kalėjimuose, kaip pareiškė Jungtinių Valstijų nuolatinis atstovas prie Jungtinių Tautų E. Young kalinama tūkstančiai politinių kalinių.

Cia ne tik persekiojami kitaip mąstantieji, masiškai pažeidinėjamos politinės Amerikos piliečių teisės. Svarbiausia tai, kad kapitalizmas su savo sistema, kuri pagrįsta tuo, kad žmogus išnaudoja žmogų, tiesiog nepajėgia pašalinti socialinės nelygybės, nacionalinės ir rasinės priespaudos, praktiškai užtikrinti pagrindines žmogaus teises.

Kaip gali Jungtinės Amerikos Valstijos garantuoti realią teisę į darbą, jeigu šalyje, Amerikos profsąjungų duomenimis, yra apie dešimt milijonų bedarbių?

Kaip gali Jungtinės Valstijos prisijungti prie tarptautinės konvencijos dėl kelio užkirtimo genocido nusikaltimams, jeigu joms tenka tiesioginė atsakomybė už masinį Amerikos indėnų naikinimą? Iš 20 milijonų šių senųjų Amerikos gyventojų šalyje liko tik 800 tūkstančių!

O kaip gali Jungtinės Amerikos Valstijos ratifikuoti konvenciją dėl visų rasinės diskriminacijos normų likvidavimo, jeigu išliaupsinta Amerikos "demokratija" nepajėgia užtikrinti garbingo gyvenimo dešimtims milijonų negrų, puertorikiečių, meksikiečių, kurie ir šiandien labai vargingai gyvena ir laikomi "antrosios rūšies" piliečiais?

Ar gali Amerikos įstatymų leidėjai užtikrinti turtuoliui ir vargšui lygias teises į mokslą ir medicininę pagalbą, jeigu už mokymąsi kolegijoje ar universitete per metus reikia mokėti kelis tūkstančius dolerių, o už apendikso operaciją reikia sumokėti 1,200 dolerių?

Maždaug tokia pati padėtis su žmogaus teisėmis ir kitose kapitalistinėse šalyse. Tik šiuos faktus vakarų radijo stotys stengiasi nutylėti.

Šiame fone ypač ryškūs didžiuliai socializmo šalių laimėjimai. Jos užtikrina realias, o ne tariamas žmogaus teises.

V. Sereika.

PIRŠTINIŲ ATSPAUDAI

Skotlend Jardo kriminalistai paruošė naują pėdsakų identifikavimo būdą. Dabar net pirštinėti nusikaltėliai negalės jaustis saugūs. Pirštinės sugeria prakaitą, riebalus bei dulkes ir palieka pėdsakus ant lygių paviršių. Iš atspaudų taipogi galima nustatyti pirštinių medžiagą bei siūlių tipą.

Ar bus išvengta automobilistų streiko?

Detroit, Mich. — Jungtinės Automobilistų Unijos derybos su didžiosiomis kompanijomis—General Motors, Ford ir Chrysler—dėl naujo kontrakto jau pačiame įsibėgėjime. Unija reikalauja algų pakėlimo, trumpesnės darbo savaitės ir didesnių pensijų. Apie derybų rezultatus šiuos žodžius rašant dar nieko nežinoma. Tik tiek aišku, kad unijos vadovybė nori ir stengiasi streiko išvengti. Bet taipgi ji yra pasirengus, jei bus priverstas, panaudoti streiką laimėjimui savo reikalavimų.

Nuotraukoje: Vaizdas prieš prasidėsiant derybomis tarp unijos ir Fordo kompanijos atstovų. Jungtinės Automobilistų Unijos prezidentas Douglas Fraser (kairėje) sveikinasi su vyriausiu derybose Fordo kompanijos atstovu Mr. Sidney McKenna.

Gerai apgalvokime prezidento Carterio kalbą

ALISĖ JONIKIENĖ

Tie, kurie prez. Carterio kalba liepos 15 d., buvo sužavėti, turėtų antrą kartą pagalvoti. Tiesa, jis labai rimtai ir nuoširdžiai atsikreipė į šalies liaudį prašydamas jam padėti prašalinti visas blogybes, kurios šiandien žmones vargina. O didžiausia blogybė esanti ta, kad nuo Watergate ir kitų netikslumų, pasireiškusių Washingtone, žmonės nebepasitiki savo valdžia. Kuone maldaudamas Carteris kreipėsi į klausytojus prašydamas grąžinti senovišką pasitikėjimą ir kartu su juom veikti, įvesti geresnę tvarką. Jis prisipažino daręs nemaža klaidų, kurių ateityje nebedarysiąs.

Šį kartą prezidentas kalbėjo vien tik energetikos klausimu. Jis žada daryti viską, kad šioje šalyje būtų pagaminta daugiau gazolino šioje šalyje, kad mažiau reiktų importuoti iš užsienio.

Prašė žmones taupyti gazoliną, naudoti anglį ar kitaip šildyti namus, be didelio reikalo nevažinėti automašinomis, laikyti jas garadžiuje, o į darbą važinėti su kaimynu ar autobusu, kuriems patogu.

Kad gazolinas jau kai kuriems beveik neįperkamas, Carteris nepastebėjo ir nežadėjo uždėti "lubų" gazolino kainoms, kaip bandė uždėti algoms—tik iki septynių nuošimčių. Bet jis sakė, kad reikia uždėti specialius taksus kompanijoms viršpelniams.

Dabar pagalvokime, kieno kišenė nukentės dėl tų taksų: ar kompanijos ar pirkėjų? Juk gazolino kaina gali iškilti iki trijų ar keturių dolerių už galioną, kaip jau yra kaikuriose kitose šalyse. Mokėk, jei gali, arba eik pėsčias, ar važinėk į darbą kitais būdais. Automašinų bent didesniųjų, kurių ir dabar veikiausiai yra perviršis, žmonės nepirks, bedarbių eilės dar didės.

Carteris, matomai, bando sekti velionio Roosevelto pavyzdžiu. Šiomis dienomis jis važinėja po miestus ir kalbasi su, taip sakant, paprastais piliečiais. (Rooseveltas dėl sveikatos pats negalėjo važinėti, tai siuntė savo žmoną). Jis neva klausia žmonių patarimo, bet kartu prašo jų kantrybės ir dar bent kelis metus pasitenkinti esamąja ir kasdien blogėjančia padėtimi. Ir tada viskas palengvės, ypač, žinoma, jei jis bus perrinktas ir vėl šalies vairą valdys.

Nesitikėkime stebuklų iš Carterio ar kurio kito kandidato. Juk jie visi daug žadės, kad tik būtų išrinkti. Bet tie jų pažadai lieka tuščiais, kada jie patenka į sostinę.

Besiklausant Carterio ir komentatorių kalbų pagalvojau: kiek čia išlieta tuščių žodžių. Prisiminiau protestantą kunigą Schullerį, kuris sekmadieniais 12-tą valandą laiko pamaldas (rodoma per TV) ir tūkstantinei savo parapijiečių miniai taip pat siūlo dangų po mirties ir savo aveles ragina čia ant žemės pasitenkinti tuom, ko tikėtis laukti ir rojaus danguje. O kiek dar kitų tokių "svieto ramintojų" laiko savo parapijiečius bejėgiais suprasti šią netikusią, pelnu paremtą kapitalistinę sistemą ir kaip su ja kovoti.

Tikiu, kad ateis laikas, kada žmonės ims patys suprasti, kad tie, kurie jiems tik dangaus rojų siūlo, patys čia ant šios žemės gyvena pertekliuje, nelaukdami, kol pakratys kojas.

Akmenų muziejus—didelė naujovė

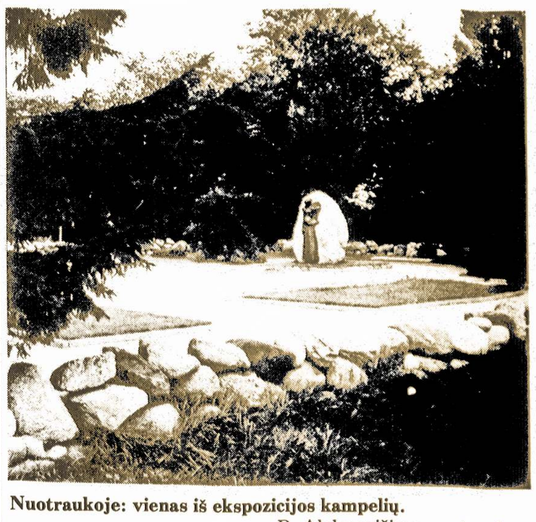

Nuotraukoje: vienas iš ekspozicijos kampelių.
B. Aleknavičiaus nuotraukos

Nuotraukoje: šiame sename malūne įsikūrė muziejaus administracija.

Nuotraukoje: gydytojas V. Intas tarp savo eksponatų.

Daugiatomę kolekciją surinko per du dešimtmečius Skuodo rajono Mosėdžio gyventietės gydytojas Vaclovas Intas. Jo ekspozicijoje daugiau kaip 5 tūkstančiai įvairiausių formų ir dydžių akmenų. Entuziastas sugebėjo sudominti savo "pomėgiu" daugelį gamybos mylėtojų.

Ir iki šios dienos čia gabenamos unikalios ledynų laikotarpio relikvijos turistų kupinėse, o kartais ir ant traktoriaus priekabos.

Pradžioje ši neįprasta ekspozicija buvo išdėstyta ambulatorijos kieme, bet greitai čia, kaip sakoma, akmeniui nebuvo kur nukristi. Kilo idėja Bartuvos upės krante įsteigti savotišką "akmenų parką." Dabar jis plačiai žinomas ne tik Lietuvoje, bet ir toli už jos ribų. Kasmet į Mosėdį susipažinti su kolekcija atvažiuoja tūkstančiai žmonių iš įvairių šalies kampelių, iš užsienio. Dabar čia įkurtas respublikinis unikalių akmenų muziejus.

Vakaras prie Nemuno ties Jurbarku

Čia Nemunas vandenis gena
Ir skuba į marių gelmes,
Už jojo lakštutės skardena,
Kai sutemos dengia gatves.

Jau Nemuno gelmės užmigo,
Prie kranto priglūdo vilnis,
Mėnulis po vandenį lygų
Braidys, pakol baigsis naktis.

O Jurbarko šviesos negęsta,—
Jos spindi ramiam Nemune,
O toliuos Karališkiai skęsta
Nakties nuostabios ramume.

Kęstutis Balčiūnas

KANADOS ŽINIOS

Toronto, Ont.

SMAGI GEGUŽINĖ

Liepos 15 d. įvyko Sūnų ir Dukterų pensininkų klubo surengta gegužinė Cibirkų sodyboje. Diena buvo šilta, tik per pora kartų buvo užėję smarkoki debesys ir trumpai palijo, bet tas atvykusių dalyvių nuotaikų nesugadino ir visi laiką praleido smagiai.

Buvo lošimas "Bingo," sporto mėgėjai, norintys susipažinti su golfu, turėjo progos pasimokyti. Išalkusiems J. Morkis iškepė skanių dešriukių su bandukėmis. Kava nemokamai. Taipgi buvo ir išlaimėjimai.

Iš toliau svečių buvo Eddy Skinulis su žmona iš Oshawos, Elzė ir Frank Laurusevičiai, Bob ir Roze Simoniai su šeiminele iš Oakville. (Rožė yra gerai žinomos torontiečių pažangios lietuvės veikėjos M. Paužienės dukra.)

Siai gegužinei daugiausiai pasidarbavo J. Morkis ir jo žmona Aida, J. Mileris, Kukterienė, A. Poškienė, J. Kuisis, A. Guobienė, J. Ilgutis ir A. Damašius.

Dovanas išlaimėjimams aukojo: A. Vilkelienė, V. Masienė ir Gudzijauskai.

SERGA

J. Patkauskas, Clairmont lietuvių salės prižiūrėtojas susirgo ir antrukart turėjo eiti gydytis į Western ligoninę. Jam susirgus, jo pareigas laikinai prisiėmė atlikti draugas Kuisis.

J. Narusevičienė

LIETUVOJ MIRĖ OTTO GAUČYS

Margaret Daugėlienė, iš Toronto telefonu pranešė, kad birželio mėn., Lietuvoj mirė Otto Gaučys, virš 70 metų amžiaus, mums buvusiems torontiečiams gerai žinomas draugas. Žinia gauta kiek pavėluotai per draugų Gaučių laiškus. Paliko nuliūdusią žmoną Danutę bei kitus gimines.

Apie prieš tris metus Gaučiai persikėlė į Lietuvą nuolatiniam gyvenimui. Gaila gero žmogaus, kad jam teko neilgai senatvėj pasidžiaugti. Nuo savęs, ir Otto draugų Danutei, daugelį metų buvusiai mūsų draugei reiškiu gilią užuojautą.

Gaučiai Lietuvoje nusipirko, gyvenamą namą Garliavoj, arti Kauno. Ten ir ruošėsi praleisti senatvę. Džiaugėsi laiškuose, kad nesigaili sugrįžę į gimtąjį kraštą.

Kanadoj išgyvena arti 50 metų. Paskutiniu laiku turėjo nuosavą namą Stroud miestely, kurį pardavė ir grįžė į Lietuvą. Palinkėjom jiems geros kloties.

Gaučiai buvo kairiųjų pažiūrų žmonės, skaitė ir rėmė darbininkišką spaudą "Laisvę," "Vilnį" ir "Liaudies Balsą."

J. Broga

● SVARBIAUSIA — JUDĖTI

Širdies ir kraujagyslių ligų tikimybė didesnė tiems žmonėms, kurių kraujyje yra daugiau cholesterino. Dėl to peršasi išvada — reikia mažiau valgyti maisto produktų, kuriuose daug cholesterino. Tačiau JAV surengti tyrimai, trukę visą dešimtmetį, nepatvirtino tokios profilaktikos veiksmingumo. Mokslininkai spėja, kad laikymasis dietos ir nevalgymas sviesto, kiaušinių ir kitų produktų, turinčių daug cholesterino, nedaro jokios teigiamos įtakos, kad svarbiausia — judėti... Žinoma, fiziniai pratimai patys nesustabdo cholesterino nusėdimo ant kraujagyslių sienelių, tačiau, reguliariai mankštinantis, širdis labiau treniruojama, o to naudingumu niekas neabejoja.

Jonavos šokiadieniai

Salia senojo Kauno—Zarasų plento ir vingiuojančios Neries yra Jonavos miestas. Pro šį miestą aukštu geležinkelio tiltu įvairiomis kryptimis dieną ir naktį dunda traukiniai. Važiuojant šiuo tiltu atsiveria plati miesto gyvenamų namų, įvairios paskirties pastatų panorama. O kitoje pusėje matai didžiulėje teritorijoje išaugusią Azotinių trąšų gamyklą, kurios adresas gerai žinomas visoje Tarybų Sąjungoje. Ši gamykla nuolat plečiama, šalia išaugęs didelis dažų fabrikas, kitos gamyklos.

Kas prisimena ikikarinę Jonavą—vienaaukštį medinių namukų miestelį, kuris beveik visas supleškėjo antrojo pasaulinio karo audrose, vargu ar bepažins šiandieninį aukštos pramonės, stambių ūkių rajoninį centrą. Nuo senų laikų garsėjo Jonavos baldžiai, dirbę smulkiose privačiose dirbtuvėse. Gi dabar stambaus Baldų kombinato gaminiai noriai perkami Lietuvoje, geležinkeliais pasiekia daugelį sąjungos miestų, įvairius užsienio kraštus.

Jonaviečiai žemdirbiai Lietuvoje žinomi gyvulių augintojai, aukštų cukrinių runkelių derlių meistrai. Didelę paklausą turi Jonavos tarybiniame ūkyje auginamų audinių kailiukai.

Pastaraisiais metais Jonavoje pastatyta daug gyvenamų namų. Štai Azotinių trąšų gamykla savo darbininkus ir tarnautojus laike metų aprūpina moderniškais butais. Gi šioje gamykloje, dabar dirba dažnas jonavietis.

Mieste ir kaime žmonės gerai uždirba ir gali įsigyti naujus baldus, įvairius namų apyvokos reikmenis, drabužius. Sakoma, prekyba žmonių pragyvenimo barometras. Kaip Jonavos prekybininkai rūpinosi miesto ir kaimo gyventojais?

Anais metais Jonavoje buvo atidaryta nauja didelė universalinė parduotuvė. Mat, senoji universalinė parduotuvė, kurioje buvo keturios prekybos salės, jau nepajėgė patenkinti išaugusių pirkėjų poreikių. Naujoji parduotuvė net šešis kartus didesnė.

1978 m. Jonava ir apylinkės pasipuošė naujomis parduotuvėmis ir valgyklomis. Štai mieste atidaryta gan didelė maisto produktų parduotuvė. Pirkėjams pageidaujant čia veikia ir kiti, kaip indų, trikotažo, elektros prekių skyriai.

Šiandien naujose patalpose dirba "Auksinės varpos" kolūkio, Melagainių kaimo, Bukonių tarybinio ūkio parduotuvės. Jonaviečiams nereikia norimų prekių ieškoti Kauno ar kituose miestuose. Visas prekes galima įsigyti Jonavoje.

Prekybininkų gretose apie 1300 žmonių. Jiems vadovauja rajono vartotojų kooperatyvo valdybos pirmininkas Antanas Pipiras. Tai energingas ir sumanus vadovas, prekybos veteranas.

A. Pipiras paminėjo eilę pavardžių—rajono kooperatinės prekybos pirmūnų. Tai Aldona Kabošienė, Vanda Kalpokienė, Ona Andžejauskienė ir kt. Patarė aplankyti Kulvos parduotuvę ir susipažinti, kaip aptarnaujami kaimo gyventojai.

Nedidelis Kulvos miestelis—Kulvos kolūkio centras. Parduotuvėje gausu maisto produktų, atskiri audinių, indų,—ūkinių, mokyklinių prekių, sodo ir daržo inventoriaus skyriai. Visur matosi darbščios parduotuvės vedėjos Stasės Gulbinienės šeimininkiškas žvilgsnis. Kolūkiečiai noriai perka televizorius, šaldytuvus, baldų komplektus. Jie iš Jonavos prekybinės bazės pirkėjams pristatomi tiesiog į namus.

Gulbinienė Kulvoje dirba trisdešimt metų. Gerai pažįsta kiekvieną savo pirkėją, žino, kas ką ruošiasi pirkti.

Kulviečiai šiltai atsiliepia apie sąžiningą savo parduotuvės vedėjos darbą. Dabar prekyboje ruošiasi pradėti dirbti Gulbinienės duktė Aldona.

Ilgametis stropus Stasės Gulbinienės darbas neliko nepastebėtas. Tarybinė vyriausybė prieš aštuonetą metų ją apdovanojo darbo raudonosios vėliavos ordinu. Dar po kelių metų jai buvo įteiktas aukščiausias mūsų šalies Lenino ordinas. Geras garsas sklinda apie Jonavos kooperatinės prekybos darbuotojus.

Henrikas Vencevičius

Washingtonas. — Dėl stokos gazolino labai sumažėjo šalies parkų lankytojų skaičius.

Vilniaus radijo komponentų gamyklos surinkimo cechas.
V. Valužio nuotrauka

APIE IŠRADĖJUS IR NOVATORIUS LIETUVOJE

Ko nustebo pensininkas Radžiūnas

Petras Radžiūnas, kelis dešimtmečius dirbęs radiotechniku, seniai išėjo į užtarnautą poilsį ir ramiai gyvena pušynais apglėbtame Vilniaus priemiestyje. Sutikdamas savo bute tautiniais drabužiais pasipuošusias merginas, šeimininkas didžiai nustebo ir ne iš karto suprato jų apsilankymo tikslą. Pasirodo, merginos atėjo kviesti jo į Išradėjų ir racionalizatorių dienos minėjimą, kuri Lietuvoje, kaip ir visoje Tarybų Sąjungoje, birželio 30 d. buvo švenčiama pirmą kartą. Veteraną, pasirodžiusį iškilmingo susirinkimo prezidiume šalia vyriausybės narių, akademikų, garsių gamybininkų, susirinkusieji salėje sutiko plojimais.

Kiekvieną kartą, kai manе pakviečia susitikti su inžinieriais, gamybiniais kolektyvais, studentais arba moksleiviais, visada su kartėliu prisimenu 1928 metus,—sako aštuntą dešimtį bebaigiantis P. Radžiūnas.— Tada laikinoje Lietuvos sostinėje Kaune buvo suorganizuotas techninės kūrybos konkursas, kuriame dalyvavo Vokietijos "Telefunken," Italijos "Markoni" ir Olandijos "Filips" firmų atstovai. Kad ir kaip stengėsi garsūs meistrai, o iš tikrųjų konkurentai dėl rinkos, apie kurių išradingumą šaukte šaukė spalvingos reklamos, mano sukurtas lempinis radijo aparatas buvo pripažintas geriausiu. Tačiau tas visiškai nesudomino ne tik konkurso organizatorių, bet ir buržuazinės administracijos atstovų. Kauno radijo stotyje, kur tada dirbau, taip pat negalėjau pritaikyti savo kūrybinių sumanymų: jais niekas nepasitikėjo. Užpatentuoti naujų aparatų taip pat neįstengiau,—tam reikėjo nemaža pinigų, o jų man labai trūko. Norom nenorom teko sutikti su "Telefunken" firmos verteivos pasiūlymu—jam pardaviau keletą darbų už grynus pinigus, labai pigiai. Žinojau, jog pastarasis iš to daro nemažą biznį, bet kito kelio neturėjau,—reikėjo lėšų detalėms pirkti ir eksperimentams tęsti.

Pripažinimas ir garbė P. Radžiūnui atėjo vos tik nutilus antrojo pasaulinio karo audrai. 1945-ųjų rudenį jam pirmajam Lietuvoje buvo įteiktas išradėjo autorinis liudijimas. Tai paskatino novatorių su dideliu entuziazmu kurti Vilniaus radijo stotį, kurioje jis pritaikė ne vieną savo originalų sprendimą. Tačiau aktyviai kūrybai trūko žinių—teko pačiam mokytis radiotechnikos ir aukštosios matematikos, taip pat mokyti kitus, perduoti patyrimą jauniesiems darbo draugams. Sėkmės šiam žmogui galima pavydėti: jo kolekcijoje—trisdešimties išradimų autoriniai liudijimai, kurie saugomi knygų sekcijoje pačioje garbingiausioje vietoje kartu su naujausia technine literatūra.

* * *

Išradybą ir racionalizatorinį judėjimą Tarybų Lietuvoje globoja ir remia valstybė. Už reikšmingą išradimą jo autoriui išmokama premija iki 20 tūkstančių rublių. Racionalizatoriui, pasiūliusiam techninę naujovę, gali būti atlyginama iki 5 tūkstančių rublių. Novatoriams skiriama papildomas gyvenamasis plotas komunaliniuose butuose, duodami kelialapiai į Baltijos pajūrio, Krymo, Kaukazo kurortus ir kt.

Šeši šimtai Tarybų Lietuvos mokslininkų, specialistų ir darbininkų pokario metais pripažinti keturių tūkstančių išradimų autoriais. Ypač sėkmingai dirba Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto Vibrotechnikos mokslinio tyrimo sektoriaus vadovas profesorius, technikos mokslų daktaras Kazimieras Ragulskis. Šis Lietuvos TSR nusipelnęs išradėjas su bendraautoriais yra sukūręs 840 originalių vibravimo aparatų, kurie sėkmingai taikomi pramonėje, žemės ūkyje, sveikatos apsaugos sistemoje. Kiti išradėjai pasiekė didelių laimėjimų, sukurdami naujas statybines medžiagas, labai efektyvius medicinos prietaisus, plačiai garsėjančias lietuviškas metalo pjovimo stakles, baldus. Šešiolika žmonių respublikoje teisėtai vadinami milijonieriais. Jų išradimai, pritaikyti praktikoje ne tik Lietuvoje, bet ir visoje Tarybų Sąjungoje, jau davė po milijoną ir net kelis milijonus rublių ekonomijos. Vis svaresnį indėlį įneša darbininkai racionalizatoriai, kuriems ruošti brėžinius, sutvarkyti reikiamą dokumentaciją padeda visuomeniniai konstruktorių biurai įmonėse. Dabar kas dvidešimt penktas darbuotojas, dirbąs Lietuvos liaudies ūkyje,—išradėjas arba racionalizatorius.

V. Bačius

Cleveland, Ohio

Mūsų Moterų Klubo susirinkimas įvyko liepos 12 dieną ICA svetainėj, 15901 St. Clair Ave.

Klubo pirmininkė A. Palton atidarė susirinkimą 12 val. dienos, dalyvaujant gražiai grupei narių ir keletui svečių.

Raportai pateikti ir priimti. Pranešta, kad dar turime porą sveikstančių ligonių: M. Garbinčius ir V. Mack. Linkime draugėms greit susveikti.

Šiame susirinkime pagerbėme mūsų drauges Onas ir vyrus Jonus. Na, ir šia linksma proga, mūsų Jonas E. prisiminė mūsų laikraščius, paaukodamas "Laisvei" $10. Sekant jo pavyzdžiu, parinkta aukų. Aukojo: J. Petraus $5, A. Palton $3, Žemaičiai $2 ir W. Karson $2. Viso susidarė $22. "Vilniai" bus parinkta aukų ateinančioje sueigoje, kuri įvyks rugpjūčio 9 d. šioje pačioje vietoje ir tuo pačiu laiku. Pirmininkė prašė visus atsilankyti ir atsivesti draugų.

Onų Dienos proga pirmininkė perstatė draugę Danis, kuri mus palinksmino ir pagerbė tai dienai puikiai paruošta poema, kurioje apibūdinama mūsų veikla išeivijoje—mūsų vargai bei siekiai ir retkarčiais džiaugsmai mūsų gyvenime, ir meilus sveikinimai mūsų tėvynėje Lietuvoje likusių draugų, giminių ir bendradarbių. Nebe pirmą kartą Miss Danis mus linksmina savo poemomis. Tikiu, kad jos poemomis susižavėtų ir platesnė publika, jas paskelbus spaudoje . . .

Paskui sekė užkandžiai, paruošti mūsų gabių ir pasišventusių šeimininkių. Mes joms gausiai paplojome už jų puikias paslaugas. Visi susirinkimo dalyviai buvo patenkinti tokia linksma popietė. Skirstėmės nauju ūpu ateityje mūsų veiklą padidinti.

J. Petraus

Cologne, Vak. Vokietija. — Spalio mėnesį prasidės trijų buvusių Gestapo talkininkų teismas. Jie kaltinami dalyvavimu žydų žudyme.

ST. PETERSBURG, FLA.

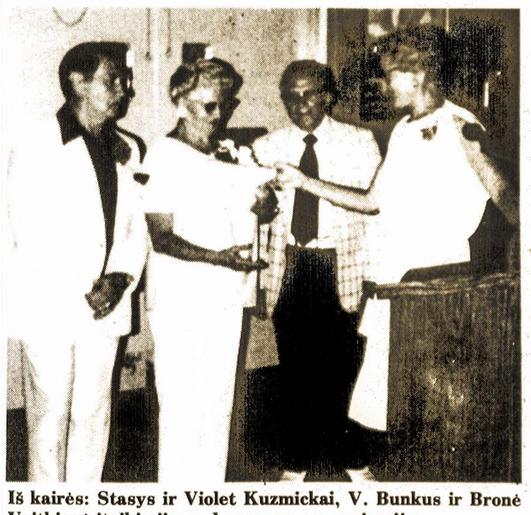

Iš kairės: Stasys ir Violet Kuzmickai, V. Bunkus ir Bronė Vaitkienė įteikia jiems dovaną nuo organizacijų.

Liepos 7 savoje salėje įvyko klubiečių susirinkimas. Jį pravedė klubo prez. V. Bunkus. Tylos minute buvo pagerbti mirę klubo nariai Charles Puishis, Marytė Kriščiūnienė ir Agnes Jurevičienė.

Klubo valdyba bei renginių komisija pateikė raportus.

V. Bunkus pranešė, kad klubo renginys birželio 23 d., S. ir V. Kuzmickų Jubiliejus gerai pavyko.

Bendrai paėmus, šiuo laiku klubas yra gerame stovyje. Susirinkimas užgyrė valdybos raportą.

S. Kuzmickas padėkojo klubo valdybai už suruošta jam ir žmonai iškilmingą Jubiliejų ir už dovaną.

Po susirinkimo M. ir A. Raškauskai pateikė pietus. V. Bunkus pobūvio dalyviams pranešė, kad šios dienos popietė bus nepaprasta, nes pas mūsų šeimininkus atostogauja jų sūnus Leonas ir marti Gertruda. Mums jau žinoma, kad Raškauskų marti yra profesionalė dainininkė. Ji paprašyta sutiko duoti mums koncertą.

V. Bunkus pristatė solistę Gertrudą ir akomponistę Heleną Janulytę.

Solistė Gertruda dalį koncerto pirma atliko Lietuvos kompozitorių dainomis. Po trumpos pertraukos sekė duetas: Stasys Kuzmickas ir Gertruda. Jiedu sudainavo nuostabiai gražiai.

Po to solistė pabaigė koncertą angliškomis dainomis.

Klubo salė buvo užpildyta publika, visi ramiai klausėsi dainininkės nepaprastai gražaus ir puikiai išlavinto balso. Publika palydėjo gausiais aplodismentais.

Pirmininkas V. Bunkus solistei Gertrudai padėkojo už žavingą koncertą, S. Kuzmickui už duetą, publikai už skaitlingą atsilankymą.

Toliau sekė šokiai ir su svečiais susipažinimas.

KUOPOS VEIKLA

Vasaros metu nemažas

Gertruda Raškauskienė ir Stasys Kuzmickas dainuoja duetą.

skaičius narių išvyksta atostogų. Tačiau organizacijos veikla visiškai nesustoja, kiekvieną mėnesį įvyksta susirinkimas. Susirinkime aptariam kuopos reikalus ir tolesnę veiklą.

Liepos 14 dieną įvyko LLD 45 kuopos susirinkimas. Jį pradėjo kuopos pirmininkas Stasys Kuzmickas. Tylos minute buvo pagerbti mirę kuopos nariai: Charles Puishis, Marytė Kriščiūnienė ir John Walins. Toliau susirinkimą pravedė Juozas Lukas.

Kuopos valdyba pateikė raportą. Pirm. S. Kuzmickas pranešė, kad vasaros susirinkimai mažesni, tačiau veikimas vyksta nustatyta tvarka. Jis kuopos valdybai padėkojo už prisidėjimą darbu jų Jubiliejui suruošti, ir už dovaną.

S. Kuzmickas taipgi priminė, kad 45 kuopa turėtų prisidėti prie Lietuvių Darbininkų Susivienijimo 50 metų Jubiliejaus ir įsiamžinti jų albume. Po trumpu diskusijų susirinkimas nutarė skelbtis viename puslapyje albume.

Pabaigus susirinkimą šeimininkai M. ir A. Raškauskai pavaišino skaniai pietumis. Vėliau buvo šokiai.

V. Bunkienė

Ir buvę aukšti karininkai už SALT II sutartį

Šioje nuotraukoje matome 3 buvusius aukštose vietose karininkus, prieš kelias dienas liudijo Senato komitete. Jie pareiškė, kad jie pilnai pritaria SALT II sutarčiai ir pataria Senatui ją patvirtinti (ratifikuoti). Jie sakė, kad atmetimui sutarties nėra jokia pagrindo.

Iš kairės į dešinę: Admirolas Isaac Kidd, adm. Noel Gaylor ir generolas Russel Dogherty.

"LAISVĖS" REIKALAI

Žemiau skelbiame aukas gautas nuo birželio 27 d. iki liepos 23 d.:

Sofija Stasiukaitienė, Fairview, N. J., pagerbimui mirusio vyro Jurgio Stasiukaičio $100.00
Elzbieta ir Antanas Sakalauskai, Kailua, Hawaii.... 100.00
Apolonija Bečienė, Miami, Fla., per N. Iešmantienę, prisiminimui mirusio draugo Igno Urbono 90.00
(A. Bečienė taipgi "Laisvei" paaukojo
2 Namo Bendrovės šėrus, vertės $50 ir
2 "Laisvės" Bendrovės šėrus vertės $10.)
Stanley ir Viola Kuzmickai, St. Petersburg, Fla. 50.00
J. Umaras, Detroit, Mich., per S. Masytę 50.00
Montrealo Moterų Klubas, per P. Kisielienę..... 41.00
Dorothy Shultz (Šatienė), Oregon City, Ore., prisiminimui mirusio vyro Antano, per P. Blieką 40.00
Aldona ir Andy Anderson, Marmora, Ont., Canada .. 25.00
Jonas Karpavičius, New York, N. Y., prisiminimui mirusios žmonos Konstancijos..... 25.00
A. Bel, Brooklyn, N. Y. 20.00
Ona Visotskienė, Kensington, Conn. 20.00
Elzbieta Kasmočienė, Huntington, N. Y. 20.00
Julia S. Yurevitz šeima, Ft. Lauderdale, Fla. 15.00
Antanas ir Antanina Lociai, St. Petersburg, Fla., per P. Alekną 15.00
Jonas Karpavičius, New York, N. Y. 15.00
Nellie ir Edmund Shumbris, Bayside, N. Y. 15.00
Frank Ulinskas, Detroit, Mich. 13.00
Charles B. Stepon, Lewiston, Maine 13.00
Mary Zeakas, Rockville, Md. 10.00
K. Thomas, Binghamton, N. Y. 10.00
J. Slesoravičia, Binghamton, N. Y., per A. Žemaitienę. 10.00
Jonas ir Valerija Grigai, Hudson, Mass. 10.00
Jonas E., per J. Petraus, Cleveland, Ohio 10.00
Helen Žilinskas, Augusta, Maine, prisiminimui vyro Jono, kuris mirė 1968 metais..... 8.00
Peter Jacobs, Dundas, Ont., Canada 5.00
U. Šimoliūnienė, Binghamton, N. Y. 5.00
Elzbieta Barškietienė, per B. F. Kubilių, Hot Springs, Arkansas..... 5.00
J. Petronis, per J. Petraus, Cleveland, Ohio 5.00
R. Dubinsk, Richmond Hilll, N. Y. 5.00
William Morkis, Toronto, Ont., Canada..... 5.00
Malvina Bručienė, Richmond Hill, N. Y. 5.00
C. Shukstes, Red Lake, Ont., Canada 5.00
A. Palton, per J. Petraus, Cleveland, Ohio..... 3.00
N. Yudikaitis, Binghamton, N. Y. 3.00
J. Kazlauskas, Philadelphia, Pa. 3.00
A. Žemaitienė, Binghamton, N. Y. 2.00
J. Žemaitis, Binghamton, N. Y., per A. Žemaitienę ... 2.00
N. Strolienė, Binghamton, N. Y., per A. Žemaitienę .. 2.00
Žemaičiai, per J. Petraus, Cleveland, Ohio..... 2.00
W. Karson, per J. Petraus, Cleveland, Ohio..... 2.00

* * *

Širdingai dėkojame.

ADMINISTRACIJA

PASADENA, CAL.

Mirus

Marijonai Pupienei

Reiškiame gilią užuojautą jos vyrui Jonui Pupiui ir dukters ir sūnaus šeimoms

J. P. KARAZIJŲ Šeima
Worcester, Mass.

NEW YORK, N. Y.

Mirus

Jonui Kraučiūnui [Kraus]

Reiškiu giliausią užuojautą jo sesutei Elzbietai Kosmočienei ir jos šeimai; taipgi visiems giminėms ir draugams.

JONAS KARPAVIČIUS
New York, N. Y.

WORCESTER, MASS.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Marijonos Petkūnienės

mirė 1977 m. rugpjūčio 5 d.
Jau praėjo dvejetas metų kai palikai mus, brangi mamyte. Mes Tavęs pamiršti negalime, visada minime—rytą ir vakarą.

PRANAS PETKŪNAS—Vyras
STELLA—Duktė
ir Anūkės

BROOKLYN, N. Y.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Kostancija Karpavičienė

Mirė

1974 m. liepos 26 d.
Jau penkeri metai kai iš mūsų tarpo atsiskyrė ji. Mes jos labai pasiilgome ir niekados nepamiršime.
JONAS—Vyras
OLGA—Duktė, ir jos Vyras CHARLES
EDWARD—Sūnus
RONALD—Anūkas ir jo Žmona GERRY

MASPETH, N. Y.

Mirė Jurgis Laukaitis

Po ilgos ir sunkios ligos, sirgęs 6 mėnesius išbuvęs ligoninėje, sulaukęs 88 metus, mirė senas Maspeth, N. Y. gyventojas Jurgis Laukaitis.

Jurgis Laukaitis gimė Lietuvoje, Vilniaus krašte. Į šią šalį atvyko 1910 metais, apsigyveno Brooklyne, vėliau persikėlė į Maspethą.

Velionis būdamas sveikas, veikė progresyvių lietuvių judėjime. Pradėjo skaityti "Laisvę," nuo jos pasirodymo, ir pagal išgalę, paremdavo; priklausė L. D. S. ir L. L. D. Maspetho kuopoms.

Buvo pašarvotas Kodis Funeral Home, Maspethe pirmadienį, liepos 16 d. susirinko geras skaičius giminių ir pažįstamų paskutinį kartą su Jurgiu atsisveikinti, prieš išlydint į Alyvų kapines. Apie gerą ir nuoširdų darbo žmonių draugą ir laisvėtį. Man teko tart keletą žodžių. Jurgis Laukaitis palaidotas Alyvų kalnelio kapinėse, prie jo mielos žmonos, kuri mirė prieš 14 metų.

Po visų apeigų sūnus Juozas ir duktė Julė, kurie rūpinosi savo tėveliu, kai jis sirgo, visus pakvietė į V. Belecko Winter Garden restoraną pietums.

Reiškiame širdingą užuojautą dukrai Julijai, sūnui Juozui, švogeriui J. Kalvaičiui ir visiems kitiems giminėms bei draugams.

P. Venta

Mirė dail. Adomas Varnas

Liepos 19 dienos ryte Čikagoje mirė seniausias bet kur pasaulyje gyvenęs lietuvis dailininkas Adomas Varnas, kuris išgyveno 100 metų 6 mėnesius ir 18 dienų.

Dailininkas Varnas buvo gimęs 1879 m. sausio 2 d. Joniškyje. Dailės studijas pradėjo 1899 m. Peterburge (dabartiniame Leningrade). Vėliau studijavo Krokuvoje ir Ženevoje. Surengė daug meno parodų įvairiuose pasaulio kraštuose. Nuo 1949 m. apsigyveno Čikagoje ir kiek sąlygos leido čia kūrė, nors kūrybiniam darbui aplinkybės buvo menkos.

Jo kūryba yra plačiai vertinama Tarybų Lietuvoje ir užsienyje. Apie dail. Varną daug rašo "Mažoji Lietuviškoji Tarybinė Enciklopedija." Dail. Varnas pasireiškė ne tik kaip kūrėjas, bet ir kaip mokytojas. Jo mokinių dailininkų dar tebegyvena Tarybų Lietuvoje ir išeivijoje. Visi jie savo mokytoją prisimena geru žodžiu ir liūdi jo netekę.

Nuliūdime pasiliko ir dail. Varno žmona Marija Varnienė-Kuraitytė, o taip pat kiti giminės išeivijoje ir Lietuvoje. Velionis palaidotas liepos 23 d. Lietuvių Tautinėse Kapinėse prie Čikagos.

Roma. — Po 15 dienų vizito Italijos komunistų žurnalistų delegacija sugrįžo iš Kinijos. Kalbama apie Italijos Komunistų Partijos atnaujinimą santykių su Kinijos Komunistų Partija. Santykiai buvo nutraukti 1962 m.

"Laisvės" pastogėje

Praėjusią savaitę "Laisvės" administracijoje atsilankė Natalija Iešmantienė iš Miami, Fla. Nežinau, ar kada nors Natalija atvyko pas mus be dovnų. Šį kartą ji atvežė $160 nuo senos niujorkietės Apolonijos Bečienės—$100 prisiminimui mirusio draugo Igno Urbono ir Bečienės dovanotus šėrus Namo Bendrovės, vertės $50, ir "Laisvės" Bendrovės, vertės $10.

Ačiū mielajai Natalijai už atvežimą, bet labiausiai esame jai dėkingi už jos darbavimąsi Miami apylinkėje "Laisvės" naudai. Ji parašo korespondenciją, ji vajininkė ne tik vajaus laiku, bet ir per visus metus.

* * *

Trumpam laikui buvo sustojęs St. Petersburgo klubo pirmininkas Valys Bunkus. Jis pažadėjo dar užeiti prieš išvykstant namo. **IM**

Dail. V. Kosčiuska New Yorke

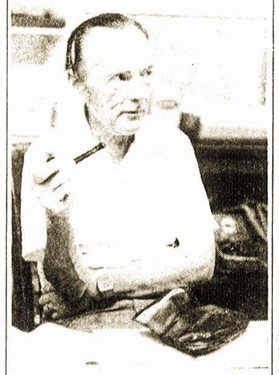

Dailininkas Vaclovas Kosciuška, vyresniosios kartos dailininkas iš Vilniaus, paviešėjęs pas savo gimines Kalifornijoje, užsuko pasižvalgyti ir į New Yorką.

Dail. Kosciuška yra baigęs Kauno meno mokyklos tapybos skyrių, o nuo 1937 iki 1940 metų dailės studijas gilino Paryžiuje. 1940 m. pradėjo dalyvauti meno parodose. Yra dėstęs Vilniaus Dailės Institute, Lietuvos TSR Dailės Institute ir Vilniaus universitete. Dabar jau pasitraukęs į pensiją ir gali atsidėti kūrybiniam darbui.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Joseph J. Garszva

Undertaker and Embalmer

HAVEN HILL FUNERAL HOME, INC.
104-38 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y. 11418
Telefonas: 846-1970

Aidiečiai Bronės ir Walterio Keršulių sodelyje

Praėjusį sekmadienį tikrai maloniai ir gražiai praleidome popietę pas draugus Walterį ir Bronę Keršulius, jų gražiajame sodelyje. Nežinau, ar yra kita tokia vieta mūsų apylinkėje, kuri taip gražiai užlaikoma. Nors vasaros karščių turėjome nemažai, bet Keršulių sodelis žaliuoja, žaliuoja . . .

Priežastis šios sueigos, tai Aido Choro vasarinis suėjimas, kurio tikslas pasikalbėti, padraugauti, paplanuoti ką darysime rudenį.

Svečių buvo daug: dailininkas V. Kosciuška, kuris buvo atvykęs iš Vilniaus pas gimines į Kaliforniją ir sustojo savaitei-kitai New Yorke prieš vykstant namo; floridiečiai Natalija Iešmantienė iš Miami apylinkės ir Valys Bunkus iš St. Petersburg; taipgi Moscow News korespondentas prie Jungtinių Tautų žurnalistas Sigitas Krivickas su žmona Irena ir vaikučiais Jonuku ir Jurgute. Dalyvavo nemažai ir Aido garbės narių bei rėmėjų.

Prie skaniai paruoštų vaišių Aido Choro pirmininkas Povilas Venta pravedė programą, pakviesdamas tarti žodį-kitą, apart viršminėtų svečių, Choro vadovę Mildred Stensler, kuri tik ką grįžusi su solistu Victor Becker iš atostogų Floridoje; Anne Yakstis, LDS Centro sekretorę; Antaną Bimbą, "Laisvės" redaktorių; Ievą Mizarienę LLD Centro sekretorę ir Oną Jozėnienę.

Beje, Povilas iškvietė pakalbėti abu Keršulius, kurie mus visus pasveikino. Gaila, kad draugai Keršuliai ilgesnį laiką dėl sveikatos pablogėjimo negalėjo su mumis dainuoti. Tikėkime, kad su pirma repeticija rudens metu, jie abu vėl bus mūsų tarpe.

Smagu buvo pasimatyti su draugų Ventų sūnumi Povilu, jo žmona Roslyn ir jų sūneliu Lance. Draugai Ventos tikrai gali pasididžiuoti savo taip gražiai augančiu anūkėliu.

Po neilgos programos, Povilos Ventos sumaniai pravestos, vėl visi dalyviai pasikalbėjome, pasidžiaugėme gražiąją gamta ir jau artinantis vakarui išsiskirstėme į namus. **Ieva Mizarienė**

Sigitas ir Irena Krivickai su vaikučiais Jonuku ir Jurgute, kuriems ką tik suėjo šešeri metukai. Jų gimtadienį būrelis laisviečių atšventė liepos 7 d. pas Onutę Babarskienę.
S. Narkėliūnaitės nuotr.

Už teisę pašalinti išrinktus valdininkus

Šiandien New Yorko piliečiai neturi teisės pašalinti miesto merą ir kitus išrinktuosius valdininkus, nors jie ir kažin kaip toms pareigoms neliktų bei savo pareigų neatliktų, pirma, negu jų tarnybos terminas pasibaigė. Todėl nepasitenkinę dabartiniais viršininkais piliečiai pasiūlę Miesto Tarybai šį rudenį balsavimu tokią teisę įvesti. Nors leidimui tokį klausimą balsuoti reikalaujama tik 50,000 kvalifikuotų piliečių parašų, bet jie surinko ir Tarybai įteikė 82,000. Todėl jų sumanymas turės būti leistas balsuoti.

Aišku, kad šis sumanymas labai nepatinka merui Koch, nes jis taikomas jam. Jeigu sumanymą dauguma piliečių užgirs, ir jis taps įstatymu, tuoj seks pasiūlymas merą pašalinti.

Nužudytas

Oscar Sussman,
akių specialistas

New Yorkas. — Per apie 40 metų Oscar Sussman, akių specialistas, turėjo savo kabinetą East 125th St. ir nuoširdžiai tarnavo apylinkės žmonėms. Bet praeitą savaitę rastas piktadarių nužudytas. Žmogžudžiai dar nesuimti.

BRIEFS

Very enjoyable afternoon was spent at New York Aido Chorus picnic Sunday, July 22. Chorus members and their friends gathered in Kershulis' beautiful garden enjoying sunshine, good food, good company. Highlights were our guests from Florida, New York and Lithuania.

Good time was had by all.

* * *

So far 1979 has been a year of mass struggle. Farmers tractorcaded to Washington to demand a decent living. Steelworkers struck in demand of union recognition at Newport News. 125 thousand marched on the nation's capital to demand an end to nuclear arms and the closing of nuclear power plants. Truckers tied up the nation's highways to protest the phony gas crisis. In New York, hospital workers and community residents have demonstrated to say "No" to the Koch administration's hospital closings and so on. And as we face the prospect of another depression, our organizations play the leading role in the fight against it. Let us keep them strong and active!

* * *

A new "breakthrough" drug for treating high blood pressure is expected to be approved by the U. S. Food and Drug Administration soon.

* * *

Top television stars are likely to be dragged into an explosive money scandal. The **Star** has learned that under-the-table expense payments of up to $10,000 a week have been made to artists to avoid high taxes.

* * *

Employers be forewarned. The poor little working girl has some powerful new friends.

Jane Fonda, for example, fresh from her campaign against the nuclear power industry, kas chosen her next issue: the pay and working conditions of the millions of female clerical workers throughout the country.

The presence of the actress at a secretaries' rally in San Francisco drew a crowd of 7,000, and her new film, a comedy to be called "Nine to Five," will undoubtedly reach millions with its low-key message calling secretaries and clerical workers to arms.

Up to now, few companies have had to worry much about discontent among office workers. But in recent months there have been unmistakable stirrings in this traditionally unorganized and docile work force.

[New York Times]

* * *

The National Ballet of Cuba's "Swan Lake," presented for the first time in New York last week at the Metropolitan Opera House was very well received. For the second year in a row, the world famous Cuban ballet has thrilled audiences with productions of classics like "Coppella," "Giselle" and "Swan Lake," as well as original productions like "Cuban Origins" or "El Guije" that draw on traditional Cuban Folk arts. **Ilse**

A scene from "Swan Lake."